Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ,
БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана. | № 206 (18229) | 1989 оной сентябриин 7, четверг | Сэн 3 мүн.

Фермэ бүхэндэ—элбэг тэжээл

БАРХАН УУЛЫН ХОРМОЙДО

Үглөөнэй улаан наран Икадай үндэр хаданудай саанаһаа бултайха, алтан гэрэлээ тала дайдаар сасаба.

Бархан уулын хормойдо нэмжыһэн Галтайн сабшалангай үбдэгсөө ногоон захагуй далай шэнгээр үзэгдэхэ юм. Тэр тэндэ, хоёр-гурба модоной зайда лабхайса табигдаһан һүриннүүд юундэшьеб олон дабхарта ута гэрэнүүдые һануулаадхина.

Бидэ Хурамхаанай районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой бэрхэ механизатор Рабдан Эрдынеевич Бадмаевай хүтэлбэрилдэг үбһэ бэлэдхэлгын оньһожоруулагдамал звеногой ототто мүнөө хүрэжэ ерээд байбэбди.

...«Беларусь» түхэлэй тракторнууд урилдаанда гарахаяа заадаһан морид шэнгээр нэгэ шугам дээрэ эргэлэн зогсоно. Тэдэ «аптануудые» механизаторнууд — коммунистнууд Даниил Соктоев, Ринчин Дармаев, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой парткомой гэшүүн Сергей Бадмаев, КПСС-эй райкомой бюрогой гэшүүн Николай Банаев жолоододог байбэ.

— Бидэ 5200 центнер үбһэ бэлэдхэжэ уялга абанхайбди. Түсэбнай 5050 центнер юм. Мүнөө, сентябриин 5-най байдалдэ 5100 центнер үбһэ һүрилөөд байнабди, сентябриин 1 болотор түсэбнай дүргэгдэхэл байха,— гэжэ зөвсе даагша Рабдан Эрдынеевич хөөрэбэ.

Р. Э. Бадмаевай звенодо гансал 5 хүн ажаллана. Бултадаа тэдэнэр дүй дуршэлтэй механизаторнууд юм.

Тракторнуудһаа гадна 2 тармуур, «ПРП-1,6» түхэлэй пресс, ФГ-4 гэхэ мэтэ оньһон түхэрэлгэнүүд даалгажа үгтэнхэй.

Звеногой гэшүүд эндэхи 260 гектар сабшалан дээрээ май һараһаа эхилжэ, ургаса ногоонь дээшэлүүлхэ талаар хүдэлмэри хэжэ эхилдэг. Энэ сабшалангаа уһалдаг, утэгжүүлгэ зөөжэ гаргадаг юм. Үбһэ хуряалгын дүүрэхэдэ, тус звеногой гэшүүд тарялалгай газарта ошожо, силос дарахе, АВМ-дэ һолоомо зөөхэ гэхэ мэтэ хүдэлмэридэ хабаададаг юм.

Удаань звеногой гэшүүд зундаа бэлэдхэһэн, нөөсэлһэн үбһэ тэжээлээ гүүртэнүүд болон фермэнүүдтэ зөөжэ абаашадаг гээшэ. Тиигэлээрээ тус звеногой гэшүүд түхэреэч жэлдээ үбһэ тэжээлээр холбоотой хүдэлмэри хэнэ.

Үбһэ хуряалгын үедэ үгтэдэг ажалайнь түлбэреэр һонирхобобди.

— Бидэтнай ажахын тоосоондо ороһон тула бүхы гаргашаяа һайнаар тоолодог зомби. Түлишэ, оньһон техникээшье гамнадаг гэшэбди,— гэжэ үбэшэд хөөрэнэ.

Нэгэдахи классай центнер үбһэнэй түлөө 4 түхэриг түлэдэг байба. Бүхы бэлдэһэн үбһэниинь нэгэдахи классай байхагүй. Гэбэшье 400 центнер үбһэнэй түлөө 16 мянган түхэриг мүнгэн, түхайлхада, Бадмаевай звеногой гэшүүд абаха болоно. Түлишэ, оньһон техникэдэ, эдеэ хоолдо гаргашаһан мүнгыень энэ мүнгэнһөө хорооходонь, үлэһэн мүнгэниинь звеногой гэшүүдтэ үгтэхэ байна ха юм. Хуряангыгаар хэлэбэл, хэһэн ажалайнгаа зэргээр түлбэри үгтэхэ гээшэ.

Р. Э. Бадмаевай звеногойхид үбһэ хуряалгын үедэ эршэмтэй һайнаар ажаллажа, районойнгоо үбһэшэдэй звеноонуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ 2 декадада шалгарһан байна. Тиигэжэ тэдэнэр КПСС-эй Хурамхаанай райкомой, районно Советэй гүйсэдкомой мүнгэн шанда хөөр дахин хүртэһэн алдартай.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозодо оньһожоруулагдамал 4 звено эмхидхэгдэнхэй. Тэдэнь булта үбһэ хуряалгыгаа түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэжэ байнхай. Тэдэ түсэбүүдээ дүүргэгшэдэй туруушын эзргэдэ эмхитэйгээр, эршэтэйгээр ажалладаг. Р. Э. Бадмаевай звено оролсоно ха юм.

...Бархан уулын хормойдо үбдэгсөө ургаһан ногооной орсондо һүриннүүд олоороо холоһоо жэрылдэн харагдана. Энэнь үбһэ хуряалгын дүүрэжэ байһанай тэмдэг болоно.

С. ОЧИРОВ.

КПСС-эй ЦК-гай Мэдүүлгые дэмжэнэбди

ХУБИ ЗАЯАЕМНАЙ ХЭН ШИИДХЭХЭБ?

Би Агууехэ Октябриин хубисхалай сасуутан байна гээшэб. Орон доторнай болоһон хубилалтнуудые өөрынгөө нюдөөр харанаа хүнби. Манай Буряад нютагташье ехэ хубилалтанууд болоо. Хоорондо хэбтэнэн газарта шэнэ фабрика, заводууд бодоо. Худөөгэй зонойшье байдал һайжараа. Эрдэм болбосорол, соёлнайшье хүгжэн һалбараа гээшэ ааб даа.

Хубисхалай урда тээ буряадууд эрдэм номгүй байгаа гэхэн аргагүй. Нютагаймнай олонхи эрэшүүл хуушан монголоор үншажа, бэшэжэ шададаг бэлэй. Мүнөө Могсохон нютагаараа ябахадаа, үетэн нүхэдөөрөө уулзахадаа, тэрэ үедэ эхин һүргуулида һураажа ябахадаа, хуушан монгол үзэг бэшэгэр үгэ холбожо, үншажа, бэшэжэ һураа зон бэлэйбди.

Тэрэ үедэ гүрэн түрын элдэб саарһанууд ородшье, хуушан монгол хэлэн дээрэшье бэшэгдэгшэ бэлэй. Дайнай урда тээ сомон зургаанай бэшээшээр хүдэлхэдөө, энэ хоёр хэлэн дээрэ адли тэгшээр бэшэжэ һураа хүм.Ород зон, тэдэнэй түрэл хэлэн бидэндэ муу күлөө үзүүлэгүй юм. Энэ хэлэ шудалжа, дэлхэйн соёлой түрүү зүйлнүүдтэй танилсабди. Тэрэнээрээ омогорохо ёнотойбди. Би ородуудые муу хүнүүд, үсөөн тоото арадуудые дарлажа, дорожолжо ябаһан зон гэжэ хэзээшье хэлэхэгүйб.

Хубисхалай һүүлээр сагаантанай ула дороһоо, хари гүрэнүүдэй дайсадай мүлжэлгэ, дарлалтаһаа бидэнниие хэн хамгаалан аршалаа, эрхэ күлөө асараа һэм? Энээн тухай марта зон бидэ совет сэрэгшэдые, тон хүндэтэйгөөр, баглаа сэсэгүүдые барижа: «Аха дүүнэрнай одоол хүрэжэ ерэбэт. Таанадаа үни хэзээнэй хулеэнхэйлди! Эрхэ сулөө асараалта!» — гэлдэгшэ бэлэй.

Агууехэ Илалтын һүүлээр дүшэ гарсн жэлэй үнгэрөөд байхада, совет Прибалтикада болоһон шахардуу байдалда хэн эзэмэтэйб? Манай совет гүрэн түрэ уг удхаараа интернациональна байна гээшэ. Эбтэй эетэй ажаһуугаа һаа, хэзээшье хүсэтэй, хабатай, ямаршье бэрхэшээлүүдые дабажа гараха шадалтай байха.

Совет зоной аха дүүгэй хани барисаан гэхэдэнь, эжэлүүдгүй хатуу шанга дайнай жэлнүүд һанаандам ходол ородог. Намтай хамта дайнай үедэ ород, украин, эстон, латыш, татар, мордва хүбүүд ябалсаа һэн. Хоорондоо ямар эбтэй гэшэ һэмбибди? Энэ хани барисаамнай нугаршагүй бүхэ шэнгээр һанагдагша һэн.

Мүнөө совет Прибалтикын зоной нэгэ заримашуулайнь ородууд, украинецууд болон бусад үндэнэ яһатанай түлөөлэгшэд манай эндэнээ тониллогты гэжэ байхыень телевизорээр харахадаа, радиогоор шагнаха, газетэнүүдтэ уншахадаа, сэдьхэлдэм муу бодол түрэжэ, зосоомни тон аягүй болгошоно.

Тэндэхи коммунистнууд яажа байна гээшэб? Интернациональна уялгаяа мартаа гээшэ гү?

Түрэл Коммунис партиимнай ЦК-гай Мэдүүлгэ совет Прибалтикада боложо байһан үйлэ хэрэгүүдые зүбөөр шиидхэхэдэ туһалха бээ гээд һанагдана. Энэ хэрэгтэ манай ороной коммунист бүхэн хубитаяа оруулха ёнотой.

Ц-Д. ЦЫДЫПОВ,
ажалай болон дайнай ветеран, партиин гэшүүн.
Хори һүүрин.

ВИЛЬНЮСТЭ МИТИНГ БОЛОБО

ВИЛЬНЮС. (ТАСС). Клайпеда, Снечкус болон республикын бусад зарим районуудай түлөөлэгшэдэй хабаадалгатайгаар городой ажалшадай митинг Литвагай нимслэл хотын Нагорно парк соо болобо. Литвада Совет засагые хамгаалха талаар һаяхан эмхидхэгдэһэн комитет энэ митинг үнгэргөө. «Совет Прибалтикын республикануудтаки байдал тухай» КПСС-эй ЦК-гай Мэдүүлгэ митинг дээрэ зүбшэн хэлсэгдэнэ, Литвагай ССР-эй Верховно Соведтэ эрилтэнүүд табигдаһан байгаа.

Республика дотор нимтын-политическэ байдалай хангалтагүйгөөр хүгжэжэ байнахей түлөө һанаагаа зобожо байһанаа КПСС-эй ЦК-гай Мэдүүлгэ дотор элирхэйлэгдэнэн ушарые хүбаалдажа байһанаа митинг дээрэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ. Обществые социалис өөрөө шэнэдхэхые, социалис обществын арадуудай нимтэ нэгэн бүлэ дотор нэци ба арад үндэнэтэн бүхэнние һэргэхые оролдожо байһан нимтын бүхы хүсэнүүдые, хүдэлөөнүүдые, эрхэтэйдые нэгэдүүлэхын тула КПСС-эй ЦК-гай Мэдүүлгэ бата үндэнэ һүүри табиха ёнотой гэжэ этигэн найдажа байһанаа мэдүүлээ. Үндэнэ яһатанай хоорондо үгэеэ ойлголсолгые түйлаха, нэгэ нэгэеэ хүндэлхэ, харилсаа холбоо тогтоохо талаар бүхы хүсэеэ элсүүлхэ, һайн һайхан хүсэл эрмэлзэлтэй байһанаа харуулха үрэатайгаар митингдэ хабаадагшад республикынгаа бүхы эрхэтэйдэ хандаба.

СССР-эй бүридэлһөө Литвае гаргаха талаар шэглүүлэгдэнэн хүүлинүүдые, указуудые абхуулхагүй эрилтэтэйгээр Литвагай элдэб үндэнэ яһанай ажалшадай, бүхы хүн зоной үмэнэһөө митингдэ хабаадагшад республикынь Верховно Соведтэ хандаба. Засагай Верховно органуудта литва бэшэ үндэнэ яһанай эрхэтэйдые тэнсүүритэйгээр түлөөлхэ эрхэ лаб хангаха һүнгалта үнгэргэхэ тухай, Национальна политикын талаар КПСС-эй платформынь гол ёнонуудтай таараалдуулан, үндэнэ яһатан тухай Хуулиин проектые зохёон ябаха шухала. Литвада ажаһуудаг бүхы үндэнэ яһанай хүнүүдтэ адли тэгшэ эрхэ хангаха, общество дотор демократиие үргэдхэхэ, Литвагай КП-гэй эрхэ, үялгые тодорхойлхо болон бусад асуудалнуудые митингдэ хабаадагшад табиһан байгаа.

«СОЮЗ ТМ-8» НИИДХҮҮЛЭГДЭБЭ

ТАСС-ай мэдээсэл

Замбуулинай дайдые шэнжэлгын программатай зохилдуулагдажа, онгосын командир Советскэ Союзай Герой, СССР-эй летчик-космонавт полковник Александр Степанович Викторенко, бортинженер Советскэ Союзай Герой, СССР-эй летчик-космонавт Александр Александрович Серебров гэшэдһээ бүридүүлэгдэнхэй экипажай жолоодоһон замбуулинай «Союз ТМ-8» онгосо 1989 оной сентябриин 6-да Москвагай сагаар 01 час 38 минутада Советскэ Союзһаа ниидхүүлэгдээ.

Ниидэлгын программаар «Союз ТМ-8» онгосо замбуулинай «Мир» комплекстой залгалдан холбогдожо, шэнжэлгэнүүд, туршалганууд түсэбэй ёноор дээрэ үнгэргэгдэхөөр хараалагдана.

Телеметрическэ баримта мэдээнүүдэй ёноор, онгосын бүхы түхеэрэлгэнүүд һайнаар хүдэлнэ.

Космонавтнууд Викторенко болон Серебровой бэснүүд һайн.

«Союз ТМ-8» онгосо «Мир» комплекстой сентябриин 8-да залгалдан холбогдохоор хараалагданхай.

Александр Степанович ВИКТОРЕНКО

Советскэ Союзай Герой, СССР-эй летчик-космонавт Александр Степанович Викторенко 1947 оной мартын 29-дэ Хойто-Казахстанай областиин Сергеевскэ районой Ольгинка тосхондо түрэһэн байгаа.

1969 ондо Оренбуртын И. С. Полбиной нэрэмжэтэ летчигуудые бэлдэдэг сэрэгэй авиационно дээдэ училищи дүүргэһэнэйн-гээ һүүлээр агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдтэ алба хээ һэн. Ниидэлгын хүдэлмэри хэхэ үедөө тэрэ 10 түхэлэй самоледуудые шудалһан байгаа. «1-дэхи классай сэрэгэй летчик», «3-дахи классай летчик-туршагша» гэһэн мэргэжэлтэй юм.

А. С. Викторенко —1968 оньһоо Советскэ Союзай Коммунис партиин гэшүүн.

1978 ондо Александр Степанович космонавтнуудай отрядта абтаһан байгаа. «Мир» комплекс дээрэ туршалганууд, шэнжэлгэнүүдые хэһэн совет-сириин экипажай командир боложо, 1987 оной июль һарада тэрэ түрүүшынхээ замбуулинай дайда соогуур ниидээ һэн. «3-дахи классай космонавт» гэһэн нэрэ зэргэ тэрээндэ олгогдонхой.

Александр Александрович СЕРЕБРОВ

Советскэ Союзай Герой, СССР-эй летчик-космонавт Александр Александрович Серебров 1944 оной февралин 15-да Москвада түрэһэн байгаа.

1967 ондо тэрэ Москвагай физико-техническэ институт дүүргээ һэн. Удаань 9 жэл соо тус институдай кафедрануудай нэгэндэ научна ажал ябуулга хэбэ.

Техническэ эрдэмэй кандидат А. А. Серебров 1976 оньһоо эрдэмэй-үйлэдбэрнин «Энергия» нэгэдэлдэ хүдэлнэ. Тэрэ техникэ һайн мэдэхэ, үүсхэл эдэбхитэй, инженернэ ба эрдэм ухаанай орёо нарин зорилгонуудые бэеэ дээгээд шидхэхэ аргатай хүдэлмэрилэгшэ байһанаа харуулаа. Замбуулинай аппарадуудые зохёолгодо, тэдэнниие туршалгада, ниидхүүлгэдэ хабаадаһан байна.

А. А. Серебров —1976 оньһоо Советскэ Союзай Коммунис партиин гэшүүн.

Тэрэ 1978 ондо космонавтнуудай отрядта абтаһан юм.

Александр Александрович замбуулинай хоёр ниидэлгэдэ: түрүүшынхинь —1982 оной август һарада «Союз Т-7» онгосо болон «Союз-7» гэжэ замбуулинай станци дээрэ, хоёрдохинь —1983 оной апрель һарада «Союз Т-8» онгосо дээрэ ниидэлгэдэ хабаадаа һэн. «3-дахи классай космонавт» гэһэн нэрэ зэргэ тэрээндэ олгогдонхой.

ВЫСТАВКЭ НЭЭГДЭБЭ

Һүүлэй жэлнүүдтэ манай республикэ хариин гүрэнүүдтэй аша туһатай экономическа харилсаа холбоо тогтоожо байнхай. Энэ энэй нэгэ гэршэ жэшээ болон уласхоорондын выставкэ-наймаан «Теплоприбор» заводто сентябриин 4-дэ нээгдэбэ. Аха дүү Венгриин Арадай Республикын «Мегаморв» фирмэ элдэб янзын котелнуудые олоной һонорто дэлгээгээ. Тус фирмын эзэн Ференц Морваи бүлэг мэргэжэлтэдтэеэ ерэжэ, фирмынгээ бүтээн гаргадаг продукцитай хүн зонние танилсуулна.

Выставкэ нээлгын үедэ «Теплоприбор» заводой директор В. Б. Нимаев үгэ хэлэхэдээ, энэ выставкэ хадаа предприятиин экономическа харилсаанай түрүүшын шата болоно гэжэ тэмдэглэбэ. Удаадахи шатань гэхэдэ, хамтын предприятиг байгуулга болоно.

Республикынь гадаадын фирмэнүүдтэй экономическа харилсаа холбоо тогтоожо байһан тухай Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо В. К. Агалов айлшадтаа хөөрэжэ үгөө. Выставкэ нээлгын үедэ КПСС-эй обкомой секретарь В. В. Саржан байлсаа.

Манай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Теплоприбор» заводой директор В. Б. Нимаев Ф. Морваи хоёр выставкэ нээжэ байна.

В. ГАРМАЕВАЙ фото.

(Выставкэ тухай фоторепортаж 2-дохи хуудаһанда толилогдоно).

ПАРТИЙНА ДЭМБАЙДАЛ

АШАГ ҮРЭНЬ ХАЙШАА БАЙБАБ?

Хубилган шэнэдхэлгын оршон байдалда хэблэлэй органуудые партийна талаһаа хүтэлбэрилхэ хэрэг тад ондоо хэлбэритэй богоо гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Нэн түрүүн урдэнайхи мэтэ юрэл захираад, зонхилсод, заагаад байха саг ошон ошоо. Тиимэһээ хэблэлэй орган партийна комитет хоёрой хоорондохи харилсаан үгэеэ ойлголсолгын, бэе бэедээ хүндэтэйгээр хандалгын, гараһан асуудалнуудаа зүбшэн хэлсэлгын хэлбэритэй болоһон байха юм.

Һаяшаг КПСС-эй Гусиноозёрскын горкомой бюрогой заседани дээрэ элүүр энхэ байдал батадхен мандуулха талаар «Улаан Сэлэнгэ» газетын редакцийн коллективэй ямар хүдэлмэри ябуулдаг байһан тухай асуудал хаража үзээ һэн. Тиихэдэнь хэблэлэй орган партийна комитет хоёрой хоорондохи харилсаануудай асуудалнууд эрхэ бэшэ гарсад лэ байгаа.

Бюрогой баталан абаһан тогтоол соо «Улаан- Сэлэнгэ» газетын коллектив энэ талаар яһала горитой хүдэлмэри ябуулна гэжэ хэлэгдэнэ. Зүгөөр эрхидалгатай болон алкоголизмтэй тэмсэл үргэнөөр ябуулха тухай тогтоолой, Указуудай гараһанай хойно үнгэрһэн саг соо тус хүдэлмэрийн эршэ дэлисэ, охининь хараа байса һуларэа, тэрэ түрүүшын хаһада олдоһон ашатай һайн онол арганнууд алдаргаа, энэ темын гол һудаһан таһараа.

Эдэ бүхы юумэн бодото ажабайдалтай нягта холбоотой юм аабдаа. Юуб гэхэдэ, тон эрид шэрүүнээр эхилһэн архидэлгатай тэмсэлнай үдэр, хоногуудай үнгэрхэ бүри нуларһаар һуларааа ха юм. Тиигэжэ архидалгатай холбоотой гэмтэ ябадалнууд, аюул усалнууд дажнаа олошоржо эхилхэдэ, бидэнэрые бодожо үзэхыемнай идхана. Иигэд абаад хараходо, тус бюро дээрэ табигдаһан асуудал мүнөө айхабтар шухала болоод байна гэшэ.

«Элүүр энхэ байдал» гэһэн ойлгосодо бидэнэр айхабтар үргэн удха олгонсобди. Тиимэһээ газетын коллектив юрэнхы ажал ябуулхадаа, ажабайдалгай һайн һайхан талануудые удха түгэлдэрөөр харуулдагаараа иимэ байдалай батажен мандахада, хэр ашаг үрэ ехэтэйгээр нүлөөлнэ гэншэб гэжэ асуудал табиһамнай тон һан редакцийн коллективэй ажал ябуулгын залан шууд бэшэ, нэгэн бүхэли, һайн бодомжотойгоор үнгэргэдэдэг шэнжэгүй байһан ушарынь мүн. Гадна ямаршьеб гол болохо ойлгосотой гэжэ һанахаар байна.

Зүгөөр тус асуудалда тоб гэмэ эли харюу абаха гэншэ айхабтар орёо гэжэ мэдэжэ, Партийн горкомой бюро дээрэшье олон сидоо һанамжанууд хэлэгдээ, зарим ушарта эдэнь бэе бэеһээ тад сидоо байгаа гэжэ онсолон тэмдэглэхэ шухала, Газетын мүнөө хэжэ бэйһан худэлмэрийнь табигдадаг эрилтэнүүдтэ яһала хорюусана гэжэ зэрмененийнь хэлээ. Харин нүгөөдүүлэйнь һанамжын ёһоор иимэ бэшэ гэжэ ойлгохоор һэн.

Хэблэлэй ашаг үрэ, материал бүхэнэйнь хэр үрэжэлтэй байһаниинь хэзээдэшье гансаа тодорон харагдадаггүй. Ямар нэгэ статьягай гарамсаар уншагшадай хандасаяа харуулаһань эндэ шиидхэхы удхатай бэшэ ха юм. Еодото байдалые зүбөөр харуулһан, тэрэнэй гол утаные бодотоор дэйрһэн статья удаахан саг соо зоной ухаан бодолдо, зүрхэ сэдьхэлдэ нүлөөлжэ, өөрынгөө аша түлые ехэхэн сагай үнгэрһэн хойно харуулдаг гэжэ адэглахаар байгша.

Энэ һанамжаһаа үлэмжалхадаг, бюрогой баталан абаһан тогтоол соо үгтэһэн сэгнэлтэ, тобшологнууд гол түлэб зүб хеш. «Улаан Сэлэнгын» хуудаһанууд дээрэ хуули хамгаалгын органуудэй ажал ябуулга яһалал харуулдагша. «Хүн ба хуули» гэһэн түсхай хуудаһан хэдо гарагдана. дотоодынь хэрэгүүдэй таһагай мэдэдэсэлнүүд долоон хүнгөт бүхэн соо нэгэ дахин толилгодоно, архинин магазинуудаар, тэлэрүүлгын газараар, зарим предприяти болон эмхидүүдээр үнгэргэдэһэн шалгалтануудай материалнууд олоной анхаралда дурадхагдана, ажалшадай сүлее саага ашаг үрэ өхэтэйгээр үнгэргэлгын асуудалнууд хуудаһанууд дээрэнь нуурнга олоно, шэнэ ёһо зэншалнууд тухай яһала һонирхолтойгоор бэшэгдэнэ, архидалга болон алкоголизм, наркомани болон токсикомани тухай зоной һанамжанууд тунхаглагдана. Эдэ бүгэдэ өөрынь һайн нүлөө үзүүлнэ ёһотой.

Зүгөөр нэгэ гол дутуу дундань юун болоноб гэхэдэ, манай обществын энэ муу үзэгдэлтэй тэмсэлдэ зорюулагдаһан удха түгэлдэрөөр харуулдагаараа иимэ байдалай батажен мандахада, хэр ашаг үрэ ехэтэйгээр нүлөөлнэ гэншэб гэжэ асуудал табиһамнай тон ойлгосотой гэжэ һанахаар байна.

Зүгөөр тус асуудалда тоб гэмэ эли харюу абаха гэншэ айхабтар орёо гэжэ мэдэжэ, Партийн горкомой бюро дээрэшье олон сидоо һанамжанууд хэлэгдээ, зарим ушарта эдэнь бэе бэеһээ тад сидоо байгаа гэжэ онсолон тэмдэглэхэ шухала, Газетын мүнөө хэжэ бэйһан худэлмэрийнь табигдадаг эрилтэнүүдтэ яһала хорюусана гэжэ зэрмененийнь хэлээ. Харин нүгөөдүүлэйнь һанамжын ёһоор иимэ бэшэ гэжэ ойлгохоор һэн.

Хэблэлэй ашаг үрэ, материал бүхэнэйнь хэр үрэжэлтэй байһаниинь хэзээдэшье гансаа тодорон харагдадаггүй. Ямар нэгэ статьягай гарамсаар уншагшадай хандасаяа харуулаһань эндэ шиидхэхы удхатай бэшэ ха юм. Еодото байдалые зүбөөр харуулһан, тэрэнэй гол утаные бодотоор дэйрһэн статья удаахан саг соо зоной ухаан бодолдо, зүрхэ сэдьхэлдэ нүлөөлжэ, өөрынгөө аша түлые ехэхэн сагай үнгэрһэн хойно харуулдаг гэжэ адэглахаар байгша.

Энэ һанамжаһаа үлэмжалхадаг, бюрогой баталан абаһан тогтоол соо үгтэһэн сэгнэлтэ, тобшологнууд гол түлэб зүб хеш. «Улаан Сэлэнгын» хуудаһанууд дээрэ хуули хамгаалгын органуудэй ажал ябуулга яһалал харуулдагша. «Хүн ба хуули» гэһэн түсхай хуудаһан хэдо гарагдана. дотоодынь хэрэгүүдэй таһагай мэдэдэсэлнүүд долоон хүнгөт бүхэн соо нэгэ дахин толилгодоно, архинин магазинуудаар, тэлэрүүлгын газараар, зарим предприяти болон эмхидүүдээр үнгэргэдэһэн шалгалтануудай материалнууд олоной анхаралда дурадхагдана, ажалшадай сүлее саага ашаг үрэ өхэтэйгээр үнгэргэлгын асуудалнууд хуудаһанууд дээрэнь нуурнга олоно, шэнэ ёһо зэншалнууд тухай яһала һонирхолтойгоор бэшэгдэнэ, архидалга болон алкоголизм, наркомани болон токсикомани тухай зоной һанамжанууд тунхаглагдана. Эдэ бүгэдэ өөрынь һайн нүлөө үзүүлнэ ёһотой.

Зүгөөр нэгэ гол дутуу дундань юун болоноб гэхэдэ, манай обществын энэ муу үзэгдэлтэй тэмсэлдэ зорюулагдаһан редакцийн коллективэй ажал ябуулгын залан шууд бэшэ, нэгэн бүхэли, һайн бодомжотойгоор үнгэргэдэдэг шэнжэгүй байһан ушарынь мүн. Гадна ямаршьеб гол болохо шэглэл, темэ, ямар нэгэ хуудаһан гү, али ниитэ гаршаг үгы байна ха юм. Мүнөө бии байһан ниитэ гаршагууд зоншалта бэшэ, хаа-яа, материалай бии болохолсоор гаргагдадаг шэнжэтэй. Мүн авторнуудайнь үсэгэн байһаниинь өөрын муу нүлөө үзүүлнэ гэжэ һанагдана.

Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, «Улаан Сэлэнгэ» газетын редакцийн коллектив элүүр энхэ байдал батажуулан мандуулха талаар худэлмэриеэ улам ашаг үрэ өхэтэй болгохо дүүрэн арга боломжотой. Тиигэхын тулда залан шууд, хараалһаа бэетүүлхэдээ, үсэд нэтэрүү байха хэрэгтэй гэншэ ха. Энэн тухай КПСС-эй Гусиноозёрскын горкомой бюрогой гэшүүд тодорхойгоор хэлээ, зүбшэл заабари үгөө. Һанамжануудта дуулгаа. Тиимэһээ энэ зүбшэн хэлсэлгэ айхабтар туһатай байха аабза гэжэ найдахаар һэн.

Гусиноозёрскдо байхадамни, тус бюрогой худэлмэридэ хабгадалсахадамни, эдэ тэмдэглэлнүүдэй эхиндэ дурдагдаһан хэблэлэй орган партийна комитет хоёрой хоорондохи харилсаанууд тухай бодолнууд түрөө һэн. Тэдэнээ уншагшадай анхаралда дурадхаха һаныан ёмби.

Нэн түрүүн хэлэхэдэ, тус горком болон арадай депутадуудай районой, городской Советүүдэй гүйсэдкомууд хэблэлдэ хандасаяа балайшье эрид хубилгаагүй байна. Онсолходо, урдань олдоһон яһала ашатай онол арганнуудыеа арсаһан байна ха юм. Жашээ болгон, нэгэ иимэ юумэн тухай дурдая. Редакцийн тематическа түсэб юрэнхы шэнжэтэй болсо. Юуб гэхэдэ, аяар квартал соо нэгэ дахин табигдана, тиигэлшье юрэл секретариадта хараагдаһан хэбэртэй болсод дүүрэнэ. Урдахи түсэбэй дүүрэлтэ тухай тоосон, газетын гол материалнуудые батаха ябадал огто мартагдаа ха. Тиимэһээ газетын коллектив дурен соогоо «годоорхо» аргатай болоно гү? Зүбшэн хэлсээд, һанамжаараа андалдаод, райондо, хотодо мүнөө гол шухала байһан асуудалнуудаар бодото байдал тон тодо хурсаар, үнэн зүбөөр харуулһан статьянуудые бэшэхэ гэжэ тодоруулагдаха байгаа бэшэ гү?

Тематическа түсэб иимэрхүүгээр хаража үзэдэг, баталдаг байһанаа уламжалан, шүүмжэлхы материалнуудые шэнжэлэн хараха, газетын иимэ статьянуудта анхарал хандуулхагүй ябадалнуудые сарадхаа таһаар юуншье хэгдэнэгүй гэбэл, алдуу гарахагүй.

Үнэн дээрэ ехэ дутуу дундэнуудтай газаарнуудые эдэ материалнуудта анхарбал тодоруулжа шалгаха байһаниинь али бэшэ гү? Тиимэл хаш. Эдэ бүгэдэнөөл гол түлэб боложо, газетын элирүүлһэн дутуу дундэнуудаар ямар нэгэ предприятидэ гү, али эмхидэ, колхоздо гү, али совхоздо тодорхой ямар хэмжээн абтаһаб гэжэ харуулһан хэрэг бүтээхы шэнжэтэй харюунууд «Улаан Сэлэнгын» хуудаһанууда тон үсэгэн болсоҳой. Газетэдэ бэшэжэл бэйхадэшни, юумэн хубилһагүй гэжэ зон хараходаа, этигэльнь бууруу, редакцийн худэлмэрийн ашаг үрэ улам бага болохо бэшэ гү? Тиимэ гэжэ ойлгосотой аабдаа.

Партийн горкомой, тэрэнэй үзэл суртагай тоһолгой газетэдэ хандасаяа болай хубилгангүй байхадань, партийна, совет, ажахын, комсомолой хүтэлбэрилхы худэлмэрилэгшэд газетын хуудаһанууд дээрэ тон үсөөнөөр ажал тухайгаа бодомжогоо. Һанамжа, дурдахалнуудаараа андалдана бэшэ гү? Гадна иимэ худэлмэрилэгшэдые газетын корреспондентнууд шефтээ абажа, статьянуудынь бэшэхэ ёһотой гэжэ партийн горкомой харюусалгата худэлмэрилэгшын хэлэһэн ушар гансал гэйхал түрүүлээ һэн.

Олондо мэдээсэлгын, демократийн улам үргэдэжэ байһан саста хэблэл айхабтар хурса, ашаг үрэ ехэтэй зэбсэг мүн болоно. Тиимэнээ энэ зэбсэгэй ямар шэглэлтэй байһаниинь туйлһан ашаг үрынь ямар хэрэгтэ туһалха, нүлөөлхэ байһаниинь юрын асуудал бэшэ. Тиимэнээ партийна хүтэлбэрилгын, партийн нүлөөн гэһэн ойлгосонууд шэнэ удхатай болоно гэжэ һанагдана. Энэ шэнэ сагта таарамаар онол арганнуудые эдэбхитэйгээр бэдэржэ, тус худэлмэридэ хэрэглэхые ерөлдохо ябадал мүнөө айхабтар шухала. Иимэ зориллго урдаа тавижа, амжалта түйлаг лэ гэжэ партийн Гусиноозёрскын горкомдо хүсэе. Хуушан арганнуудые һүнэн һалаа ха юм.

Ц. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ,
журналист.

ХЭН ХЭНДЭШЬЕ ТУҺАТА

«Мегаморв» фирмын продукци ганса Венгри соогоо бэшэ, мүн хариин хэдэн гүрэнүүдтэ эльгээгдэжэ, дэлхэй дээрэ мэдэжэ боложо байнхай. Тус фирмэ үһа халаадаг үсөөнөөр ажал тухайгаа бодомжогоо. Һанамжа, дурдахалнуудаараа андалдана бэшэ гү? Гадна иимэ худэлмэрилэгшэдые газетын корреспондентнууд шефтээ абажа, статьянуудынь бэшэхэ ёһотой гэжэ партийн горкомой харюусалгата худэлмэрилэгшын хэлэһэн ушар гансал гэйхал түрүүлээ һэн.

Олондо мэдээсэлгын, демократийн улам үргэдэжэ байһан саста хэблэл айхабтар хурса, ашаг үрэ ехэтэй зэбсэг мүн болоно. Тиимэнээ энэ зэбсэгэй ямар шэглэлтэй байһаниинь туйлһан ашаг үрынь ямар хэрэгтэ туһалха, нүлөөлхэ байһаниинь юрын асуудал бэшэ. Тиимэнээ партийна хүтэлбэрилгын, партийн нүлөөн гэһэн ойлгосонууд шэнэ удхатай болоно гэжэ һанагдана. Энэ шэнэ сагта таарамаар онол арганнуудые эдэбхитэйгээр бэдэржэ, тус худэлмэридэ хэрэглэхые ерөлдохо ябадал мүнөө айхабтар шухала. Иимэ зориллго урдаа тавижа, амжалта түйлаг лэ гэжэ партийн Гусиноозёрскын горкомдо хүсэе. Хуушан арганнуудые һүнэн һалаа ха юм.

Ц. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ,
журналист.

Илангаяа худеегэй ажалшадта эдэ котелнууд тон хэрэгтэй гэжэ һанагдана. Малай байха байра дулаасуулхаһаа гадна шэнэн үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилхоор, үһа дулаасуулхаар юм. Гэбэшье эдэ котелнууд томо бэшэ. Мэдэгдэй, кукурузын, нэрэн сэсэгэй үлэгдэлнүүдэр, саарһаар түлихэдэ хамаагүй. Үгы гэбэл, шэнэн түлишэ, шулуун нүүрһэ хэрэглэжэ болохо.

Республикэн леспромхозуудай, мебельно-модо белбосоруулгын комбинадай үйлэдбэридэ эдэ котелнуудые хэрэглэхэр, Нойтон модо, хүрөөдэмэл материалнуудые хатаадаг юм. Энэ худэлмэри автомат аргаар хэгдэнэ. Мүн худее ажахын шинэгтэй продуктнуудые хатаадаг байна. Хубиин гэр баригшад гэшэн барингүй котел хабсарган тодохо аргатай.

Энэ выставкэ сентябриин 4-һее 13 болотор худэлхэ юм. Котелнуудые тайлбарилһан бүхы литература заводой конференц-зал соо бии. Эндэ фирмын мэргэжэлтэд бүхы асуудалнуудта харюу үгэхэ.

Д. АМОГОЛОНОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Фирмын продукцитай хүн зон танилсана.

В. ГАРМАЕВАЙ фото.

Улаан-Удын Ленинэй орденто ЛВРЗ-дэ

Тогтоон худэлгэхын тула

Заводой һурагаа хүмүүжүүлэгшэдэй советдэй эзлжэтэ суглаан боложо, залуу худэлмэришэдые тогтонионоруулан худэлгэхэ асуудалые хараха үзөө.

Кадрнуудай таһагай инспектор Е. И. Берестова энэ асуудалаар мэдээсэл хэһэн байна. Тэрэнэй мэдүүлһэнэй ёһоор, техническэ мэргэжэлэй училищи дүүргэгшэд заводто удаан тогтонгүй худэлнэ. Үнгэрэгшэ жилдэ училищи дүүргэһэн 116 хүнэй ороһоол 9-нийнь мүнөө ажаллажа байна. Эдэнэй хахадынь сэргэй албаннда, бэшэниинь ондоо предприятинуудта ажаллахаяа ошоо. Байгша ондо училищи дүүргэжэ, худэлхэзээ ерэһэн 89 хүнэй 7-нийнь ажалһаа гараһан байна. Эдэ тоонууд юу гэршэлнэб гэхэдэ, кадрнуудые тогтоон худэлгэхэ худэлмэри хангалтагүйгээр ябуулагдана. Заводой комсомолой комитет энэ хэрэгтэ анхарал хандуулнагүй.

Локомотив заһабарилгын үйлэдбэрийн һурган хүмүүжүүлэгшэдэй советдэй түрүүлэгшэ В. А. Иванов, булад шудхалгын цехэй — С. А. Алексеев гэгшэд үгэ хэлэхэдээ, сэргэй албанда байһан худэлмэришэдэй түрэл заводоо бусахынь тула холбоотой байха шухала гэжэ тэмдэглээ. Дайнай болон ажалай ветерануудай советдэй түрүүлэгшэ Ф. А. Абагаев заводой коллективэй үбгэржэ байһан тухай һанаа зобоонёор хэлээ. Ветерануудай орондо залуушуулай худэлгэхын тула зохид байдал байгуулха хэрэгтэй. Цехүүдэй хүтэлбэрилэгшэд залуушуултай һайнаар худэлжэ һураха ёһотой гэжэ тэрэ тэмдэглэһэн байна юм. Советдэй баталан абаһан шиидхэхэбэри дотор цехүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй һуралсалай программа соо энэ асуудал оруулагдаа.

Еригадирнууд һурана

Ажахын тоосоной, арендэнэ харилсаанай, хамтын хэлсээнэй гуримые гүйсэд шудалхын тула заводой цехүүдэй бригадирнуудай семинар-һуралсал 8 часай программаар үнгэргэгдэбэ.

Заводой начальникай экономикэн талаар орлогшо В. Т. Тыванюк, ажалай ба салин хүлһэнэй таһагай начальник В. С. Бычкова, түсэблэлгын-экономическа таһагай начальникай орлогшо Б. А. Баранов, юридическэ таһагай начальник Л. К. Дроэд гэгшэд бригадын ажахын тоосоон, бригадна, хамтын подрядай гуримаар худэлмэри эмхидхэлгэ, ажалай түлбэриин, материальна урмашуулгын гурим, предприятида хохидол ушарууллһанай түлөө материальна харюусалга гэһэн темээр лекциинүүдые уншаһан байна. Заводой ахамад технолог П. Н. Суворов, заводой начальникай орлогшо И. Д. Гребенкин гэгшэдтэй бригадирнууд уулзаже, алдэб асуудалнуудые табяа.

Бүхыдээ 480 бригадир заводто тоологдоно. Тэд энэ шүхала һуралсалда бригадирнуудые зарим цехүүдэй хүтэлбэрилэгшэд табяагүй.

Семинарта хабаадаһан бригадирнууд иимэ һуралсал сашадаа үнгэргэхыень гуйһан байна.

Бэрхэ токарь

Дизельнэ цехэй токарь Григорий Андреевич Кобылкин заводто худэлжэ эхилһээр 40 жэлэйнгээ ойе тэмдэглэбэ.

Котельнэ цехэй токарийн һурагшаар ажалайнгаа намтар эхилһэн байна. Үнинэй худэлмэришэн, хүндэтэ түмэр эмшэн И. Д. Гордеев тэрэнийе һурган хүмүүжүүлхэ, худэлмэришэнэй ульгам харгыда гаргаа һэн. Мүнөө тэрэ токарна бүхы станогуудые бүтээсэ ехэтэйгээр худэлгэжэ һураншай. Гадна мулилгын станогуудые ашаглажа шадаха юм. Цехэй хүтэлбэрилэгшэд орёо детальнуудые бүтээхыень даалгадаг. Олон жилэй туршада эрхим шанартай продукци бүтээжэ, шанарай хубиин тамгатай ажаллаха эрхэдэ хүртее. Тэрэ бэрхэ урлан нарижуулагша юм. Һүүлэй хоёр жилэй туршада 3 мянган түхэриг экономическа ашаг олзотой урлан нарижуулгын хоёр дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлээ. Бүхыдээ урлан нарижуулгыг, 15 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлгэн байна. Худэлмэрийн шанар һайжаруулха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, электрын эльэ хүсэ, материалнуудые алмаха, дизельнүүдэй байгуулламжа нарижуулха хэрэгтэ эдэ дурадхалнууд ехэ нүлөө үзүүлээ.

Олон жилэй туршада ороһоосотой һайнаар худэлгэжэйнгээ түлөө тэрэ Хүндэлэлэй грамотанууддаар, үнэтэ бэлэгүүдэдэр шагнагдаһан байна.

З. ШЕВЦОВА.

«ЭРХИМ ХОНИШОМНАЙ ЭНЭЛ ДАА»

Зурагдал

— Хэнийе бэдэрнэ, һурагшална гэшэбта? Манай Самбу Цыреновичые гү? Тэрэтнай сүглаанда ороод байна ха. Хөөрэлдэхэ, уулзаха һаатнай, ерэхэ гэхэмни гү? — гэжэ Хүлэй совхозой профкомой түрүүлэгшэ Р. Б. Федорова бидэнэр тэзшэ асуунгяар шэртэн харабэ.

— Уулзаа һаа, ехэл һайн байгаа. Ерэхэшье гүүлээ һаатнай болохо һэн,— гэжэ бидэ тэрэнийе гуйбабди.

Хараха янзада дунда эзргын бэетэй, ехэл нягтаханаар хубсалһан, харахан үнэеэ хажуу тэзшэнь жэгдээр эльбэн һамнанхай, нарааца шаруулжа, хээрын һэбшээ һалхинда үлеэлгэжэ хара хурин болошоһон шарайтай хүн гэрэй хэрэлсы дээрэ уданшьегүй гаража ерэбэ.

— Өөр тухайгаа юун гэжэ хэлэхэбиб даа. Үнинэйшье хоншоноор худэлнэ бэшэб. Дүй дүршэлтэй хүнби гэжэ өөрыгөө нэрлэхэшье арагүйб,— гэжэ тэрэ хөөрөөгөө эхилэнэ.

Худеегэй бүряад айлай бүлэдэ түрэһэн хаяа тэрэ үхэр малай мөөрөөе, хони хурьгадай маараае шагнаһаар лэ хүлөө шоройдоһон хүн болоно гэншэл даа. Долоотойгон болоходоо, эхин һургуулиа һурахаяа ошоо. Номдоо ороддоотой, һонноуша һүбэлгэн энэ хубуун хэхэ гэһэн юумэеэ дүүргэжэл, эсэстэнь хургэжэл һаладаг һэн. Энэ талаараа, мүн эрид зангаараа бусад үгэн нүхэдэйнгөө дундаһаа хубуун онсо шалгардаг бэлэй. Тиимэл хадань нютагаархидынь заахен Самбуе ходол магтадаг, хэнэн юумэнь һайшаадаг байһан юм.

— Манай совхоз дотор эхэ хонидой отара дээрэ худэлгэ хүнүүд ходол дуталдажа байдаг. Тэдэнийе бэдэрэн олохонь бүргшье хэсүүхэн хэөөг гэншэ. Гурбан жилэй саада тэр зуһагуудай отара даажа абаха хүн олдобогүй. Эгэл эмэ үедэ Самбу Цыренович манайда ерэжэ, хонишоноор худэлхэ дуратай байнаб. Ажалда абахагүй гүт гэжэ гүйбал даа. Ехэ үки бодолгото боложо байнгүйгөөр, Пурбуевтанай бүлэдэ зуһагуудайнгаа шэнэ отара даалгажа үгөө һэмди,— гэжэ нүхэр Федорова хөөрэбэ.

— Түрүүшын үдэрнөө эхилжэ, ажахымнай мэргэжэлтэд манайдаа ерэжэ, ходол туһаламжа үзүүлдэг бэлэй. Зүбтэй зүбшэл, заабаринуудые яһала үгөөл даа. Эдэ бүгэдэнь мандаа яһала туһа болоо. Түрүүшын жилдэ түл абалгамнай хүндэхэн лэ байгаа һэн. Хөөрдохи жилдээ бага эзргэ дүй дүршэлтэй болсо зон бэшэ гүбди,— гэжэ ахалагша хоншон Пурбуев хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ.

Гэр бүлын подрядай онол аргаар ажалаа эрхэлжэ эхилһэн залуу хоншод түрүүшынгээ жэлдэ урагшатай һайнаар худэлжэ гараа. Эхэ хонин бүрийнөө хурьга абаһан, коойо хайшалгаар, нэмэлтэ шэнүүр абалгаар түсэбүүдэ бэелүүлжэ шадаһан байна. Удаада ишье жилдэ амжалтатайгаар худэлһэн байха юм.

Зүгөөр үнгэрэгшэ жилдэ Пурбуевтанай гэр бүлэ бүри һайнаар худэлөө. Хурьгадайгаа шэнүүр урдыншида орюодоо холо ехэр нэмэжэжэ шадаа. Тэдэнээ эхэнэнь һалгаахадаа, толгой бүриинь шэнүүрые 20 килограммда хүргэһэн байна. Энэнь хараалгаһанаа 2,5 килограммаар дээшэ болоно. Мүн «сагаан алта» суглуулха дасбарияа мүн лэ үлүүлэн дүүргэбэ.

— Ямар нэгэн нюуса худэлмэридэмнай бии гэжэ гү? Нюуса гэхэ юумэн хагнаһаа байхаб даа. Түрүү хоншодой дүй дүршэлые, онол аргые хэрэглэхэ гэжэ оролдодог гэшэ бэзэбди. Жэлэй алишье сагта даалгагдаһан малаа һайнаар харуулһаяа хэрэгтэй бишүү.

Үнэн дээрэ ехэ дутуу дундэнуудтай газаарнуудые эдэ материалнуудта анхарбал тодоруулжа шалгаха байһаниинь али бэшэ гү? Тиимэл хаш. Эдэ бүгэдэнөөл гол түлэб боложо, газетын элирүүлһэн дутуу дундэнуудаар ямар нэгэ предприятидэ гү, али эмхидэ, колхоздо гү, али совхоздо тодорхой ямар хэмжээн абтаһаб гэжэ харуулһан хэрэг бүтээхы шэнжэтэй харюунууд «Улаан Сэлэнгын» хуудаһанууда тон үсэгэн болсоҳой. Газетэдэ бэшэжэл бэйхадэшни, юумэн хубилһагүй гэжэ зон хараходаа, этигэльнь бууруу, редакцийн худэлмэрийн ашаг үрэ улам бага болохо бэшэ гү? Тиимэ гэжэ ойлгосотой аабдаа.

Партийн горкомой, тэрэнэй үзэл суртагай тоһолгой газетэдэ хандасаяа болай хубилгангүй байхадань, партийна, совет, ажахын, комсомолой хүтэлбэрилхы худэлмэрилэгшэд газетын хуудаһанууд дээрэ тон үсөөнөөр ажал тухайгаа бодомжогоо. Һанамжа, дурдахалнуудаараа андалдана бэшэ гү? Гадна иимэ худэлмэрилэгшэдые газетын корреспондентнууд шефтээ абажа, статьянуудынь бэшэхэ ёһотой гэжэ партийн горкомой харюусалгата худэлмэрилэгшын хэлэһэн ушар гансал гэйхал түрүүлээ һэн.

Олондо мэдээсэлгын, демократийн улам үргэдэжэ байһан саста хэблэл айхабтар хурса, ашаг үрэ ехэтэй зэбсэг мүн болоно. Тиимэнээ энэ зэбсэгэй ямар шэглэлтэй байһаниинь туйлһан ашаг үрынь ямар хэрэгтэ туһалха, нүлөөлхэ байһаниинь юрын асуудал бэшэ. Тиимэнээ партийна хүтэлбэрилгын, партийн нүлөөн гэһэн ойлгосонууд шэнэ удхатай болоно гэжэ һанагдана. Энэ шэнэ сагта таарамаар онол аргаануудые эдэбхитэйгээр бэдэржэ, тус худэлмэридэ хэрэглэхые ерөлдохо ябадал мүнөө айхабтар шухала. Иимэ зориллго урдаа тавижа, амжалта түйлаг лэ гэжэ партийн Гусиноозёрскын горкомдо хүсэе. Хуушан арганнуудые һүнэн һалаа ха юм.

Ц. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ,
журналист.

МЕТАЛЛУРГИЧЕСКА ЗАВОД ТАНКНУУДЫЕ ХАЙЛУУЛНА

ЕНАКИЕВО (Донецкэ область). Эндэхи металлургическа заводой хорёодо танкнууд тон амгалан зорилгоор «хорулагдаһан» байгаа. Предприятиин конверторнэ цехтэ үсэгэлдэрэй дайшалхы һүрөөтэй машиненууд хайлуулагдажа эхилээ.

Сэрэгэй нэгэ соединениндэ һая болотор жагсаалда байһан «Т-10» түхэлэй хүндэ 50 танкнуудые Киевскэ сэрэгэй округой командовани металлургнуудта хайлуулхыень дэмжуулаа юм. Иигэжэ хайлуулагдаһан металл байрын гэрнүүдэй, хүүгэдэй саадуудай, больницануудай, магазинуудай барилгада хэрэгтэй түмэр бетон хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилгэдэ хэрэглэгдэхэ юм.

— Манай коллективтэ ехэ хүндэтэй даабари үгтөө гэжэ тооложобди,— гэжэ заводой директор Ю. Борисов хэлээ һэн.— Еуу зэбсэг хуряалгада хубитаяа оруулха гэжэ найдаһандань манай худэлмэришэд омогорхоно. Сэрэгэй комендовани 300 иимэ машина манай предприятида дамжуулхаар хараална.

ЗАБАЙКАЛИЙН ХҮШЭР ТАРЯАН

ШЭТЭ. Хура бороотой, хүйтэн зун болоһон дээрэнээ Забайкалийн таряан орой эдэлшээ. Шэтын областийн таряашад һаяхан лэ таряа хуряалгаяа эхилбэ.

Онһоожоруулагдамал зэргонууд Сибирьтэ түргэн ерэдэг хүйтэнһөө урид миллион гектар талмайгаа таряа хуряажа, Эхэ ороһодоо 250 мянган тонно ороһо тушааха ёһотой.

Газарай шинэгтэй нойтон байһан дээрэнээ таряа хуряалгын эршэ **нуда.** Комбайнуудай запас частьнууд, бензин, дизельнэ түлишэ ехэ дутагдана. Асаргаһан тоо, түлишэ комбайнуудта тэрэ дорсо эзуулэгдэнэ. Тиимэнээ түлишэ, тоһодолгын материалнуудай дутагдаа һаа, таряа хуряалга зогсоогдохо болоно.

— Таряа хуряалгые унжагайруулхагүйн тула бүхы хэмжээнүүдые абанабди,— гэжэ Шэтын облагропромсоюзай түрүүлэгшын орлогшо А. Никитин мэдээсэнэ.— Түлишэ гаргашалга хёрхо хиналта доро абтанхай. Худеегэй уран гартанай туһаламжаар запас зарим частьнууд һэльбэн шэнэлэгдэнэ. Мүнөө жилдэ ороһо таряа гэлтэ, хоролтодо оруулха ушар гэмтэ ябадалда тоологдохо. Сегай уларилай энэ жилдэ хэды хүндэ, ороо байгаашье һаань, олонхи ажахынуудай таряан мүн бэшээр ургаа. Эрхим һайн сортын шэниисэ тарилгын олонхи коллективүүд гүрэнэй даабариинүүдые дүүргэхэнээ гадна тусэбнөө гадуур тушаһаан ороһонойнгсо түлөө валюта абахаар хараална.

ХОЁРДОХИЁО ХУРЯАНА

БАРНАУЛ. Алтайн колхоз, совхозууд тэжээл бэлэдхэхэ тусэбөө дүүргэбэ. 12 миллион 213 мянган тонно тэжээл нөөсэлгдөө. Тэжээлэй шанар һайн. Сагай уларилай таарамжатай зохид байһаниие һамбаашалан, үбһэшэд тэжээл бэлэдхэлгээ үргэлжэлүүлнэ. Нуга сабшаган дээрэ үбһэн сабшагдана, үһалагдаг талмай дээрэнээ олон жилэйургамалнуудай тарилгын ургаса хоёрдохиёо хуряагдана. Ган гасуурта зунай болоошье һаа, сенаж дараха түсэб хизаарта үлүүлэн дүүргэгдээ.

«АМУРЛИТМАШАЙ» ШЭНЭ БҮТЭЭЛ

КОМСОМОЛЬСК-НА-АМУРЕ. Эндэхи «Амурлитмаш» заводой сэбэрлэлгын үндэр бүтээсэтэ машинануудта үшөө нэгэ шэнэ зүйл нэмэбэ. Соргонуудые сэбэрлэхэ шэнэ агрегат эндэнээ Челябинскын трубопрокадай заводтоо хаан эльгээгдэ шэнжэнь газ соргонуудые хэлөө гадна шанартай болоо.

ГАЗАРАЙ

ХАРЬКОВ. Украинскэ ороһоо хоёр дүүрэйн ноон сагаа миллиард гүйцэ ба. Эндэнээ гонуудаар газ мүн хилын нюуса дана. Газар ниин нюуса бэшэ. Газ тө гүн сооноо хайн дэргэдэ — дизельнэ нефтийн бүхы абаха үнэтэ луулагдана.

«САМОС

ЖОДИНО (Предприятиин гагдаһан 75 хэ «Белаз» зуураанһаа рөһөнийе» систематичэ хезэргэлгэнүүд нарижуулан свал иимэ Самосвалнуудоо найдаа

ХАНИ

ТАШАУЗ Тахтинска һургуулиде жэнгирэжэ лон Узбек хүршэ тос расселаа турэл, мүн хэшээлнуудэ гуули бо бусед, жэш пингудай, мец, аомя денинууд и реалагдана.

ХЫ ОБ

...дэй эхэнэрнүүдтэ үгтэ...
...гохо тухай» СССР-эй Мин...
...ЦСПС-эй тогтоол худэлдэг...
...ой социальна байдалые ...
...ой корреспондент Т. Ив...
...С-эй секретарь Г. Ф. СУХО...

...Федоровна, энэ ...удха шанар тухай ...

...

...ЭНЭ САГАЙ ...ИЛТЫН ЁҺООР

...агропромышленна... колхозууд болон социалис зөөри зэргэр хадага... комплексноор шал... манай коми... заседани дээрэ... тухай хөөрэ... байна. 1987 ондо ...ондо бүхыдээ 1374 ... мал, 25 мянга ... 6 мянга гаран ...морин гарзалаа, ... жилдэнь тэндэ ...олоор гарзалаа. ...а ондо Хяагтын ...ай хорохонь нэ... ...өөшье һаа, һа... ...ль зандаа. «По... Хяагтын совхо... ...олон толгой ...ь юм. ...гаһаа тобшолол ...ирөөд хүгжэлтын ...үөнгөө хүндэ... ...нэр, эдэн ажа... ...ид тушаа бодом... ...гэжэ һанагда... шалгалтын ха... ...оор, тэдэнэй тоб... ...нинь мэдэгдэнэ... ...ргэтэй хайша хэ... ...ябадал район ...ундэнэйтэй боло... Дээрэ дурдаг... ...ажалые абаад ...малай гарзалһан, ...ае ажахынууд хэ... ...доо гэшэб? Тезд ...тиэрэулэгдэн... ...аар юрэ лэ ха... ...бшуу. Иимэ ...эдэ ажахынууд... ...гэжэ ажаглахаар. ...йондо үнгэргэдэ... ...ада арадай 200... ...ад хөбөөдажа, ин... ...ий бэйдалай шал... ...элирүүлнэн бай... ...эдэй, элдэб мате... ...гуулаа, хаядаха. ...шанарой муу бай... ...гэнсал нютагай ...бшэ, харин хүн ...удалай хэрэглэмж ...районно үйлэдэ... ...ленидэ болон гэр ...ульна ажахы... ...тубэй больницада, ...соёлой таһагта... ...гарза хохидо... ...нилээд өхэ бай... ...бүгэдэдэ э... ...тушаалта ...шаагаар асуутаа, ...болохо эрилтэ ...хиналтын рес... ...комитет КПСС-эй ...он райсоведэй ...мүн республи... ...министерствэнүүд ...зургаануудта то... ...далнуудтайгаар ...дэн дотор эзэмэтэ ...хэнэн гарзаяа ...гүүдэ тухай хэлэг... ...би байгаа ду... ...ые үсадхаха та... ...хэмжээнүүдые ...байдал сөөшадаа ...й гэжэ заагаан ...лон юумэндэ эхи... ...й партийно-ажа... ...дэй суглаан дээ... ...лай хэрэглэмжэ ...он Худалдаа най... ...министерствэнүүдэй ...Хяагтын районой ...рдуудай Советэй ...заседани дээрэ ...үнүүд хараг... ...ой финансын та... ...бинкин нютагай ...он статистикын ...гэжэ мэтэ шин... ...дэг болоо. Бухы ...талын хиналта шангадаа. Арадай хиналтын районно комитедэй хүдэлмэрийн онол арганууд ...ынь хубилаа. Тиигэбэшье зарим тэды дүнгүүд тухай мунөө дээрээ бү хэлэе. Комплексно шалгалтын үедэ үзэгдэһэн дутуу дуйдануу... тэдэнние усадхаха талаар тогтоогдоһон хиналта үргэлжэлһөөр. Зүгөөр ...гаануудай 36 түлөөлэгшэ ородог. Худэлмэрийн бүлэг соведэй түсэб хаража үзэдэг, албан зургаанууд хоорондын хинагшадай хэхэ шалгалтын түсэб зохёолсодог байха юм. Тус совет квартал бухэндэ заседани хэжэ, худэлмэрийнгөө дүн гаргадаг, шалгалтын үедэ гараһан арсалдаата асуудалнуудаа шийдхэдэг байна.

2-дохи ТЭЦ-эй барилга дээрэ үнгэргэгдэһэн комплексно шалгалта нилээд ашаг үрэтэй байһанаа харуулаа һэн. Тэндэхи үйлэдбэрийн болон финансова ажал ябуулгань шэнжэлэгдэжэ, тус барилгые түргэдхэхэ талаар бодото дурадхалнууд оруулагдаһан байна. Шалгалтын дүнгүүдэй талаар абтаһан хэмжэнүүдэй бэлэдүүлгын хойноһоо нэрин хиналта табигдаа һэн.

Һүүлэй 2—3 жэлэй турша соо арадай хиналтын зургаанууд Хэжэнгын, Яруунын, Хорийн районуудта социалис зөөри хадагалалгые комплексноор шалгаһан байгаа. Шалгалтын дүнгүүд арадай депутадуудай Советэй гүйсэдкомууд дээрэ, партийно-ажахын эдэбхитэдэй суглаанууд, министерствэнүүд болон албан зургаануудай коллегинүүд дээрэ, арадай хиналтын республиканска болон районно комитедүүд дээрэ хараг... даһан байна. Харин Хэжэнгын райондо үнгэргэгдэһэн шалгалтын дүнгүүд Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Яруунын райондо үнгэргэгдэһэн шалгалтын дүнгүүд республикын Министерствэнүүдэй Соведэй заседанинууд дээрэ хараг...даһан юм.

Республика соогоо тооруулан хүтэлхэ соведтэй болоһоной өхэ ашаг үрэтэй байна. Шалгалта хэдэг бухы албан зургаанууд хоорондсо бага бэхи холбсотой болсо, шалгалтын юрэнхы ашаг үрэнь дээшэлээ гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Һүүлэй үедэ худэлмэришэнэй хиналта нилээд эдэбхижэ. Энэ худэлөөс арадай хиналтын зургаануд дэмжэнэ, туһална. Худэлмэришэнэй хиналтын хэмжээн соо маной хиналшад олон шалгалта хэһэн байна. Эдеэ хоолой фенднуудые хубаарилга хэрэгтэ биднэй нүлөө өхэ болоо. Худэлмэришэнэй хиналта ганса худалдаа наймаа, ажаһуудал хангалгаар һонирходог бэшэ, мүн ниитын транспорт, медицинэ гэхэ мэтэ һалбаринуудые хараадаа байлгаха зэргэтэй.

Тарбагатайн районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозодо нёдондо арадай хиналтын комитет һунгадаа һэн. П. П. Назаровагай хүтэлбэри доро тэндэнь таатай зохид хүнүүд бүридхэгдэжэ, ажахын тосоондо оролгын орёо үедэ найдамтай һайн хиналта түлөжа шадаад байна.

Гэхэ зуура Гусиноозерскын городской, Эдэбин районно комитедүүдтэ һайн шанартай шалгалта хэгдэдэг.

Тезд ажабайдалайнгаа эрилтын ёһоор, бидэ бултадаа ажалаа эрид һайжаруулха үлгэтэйбди. Забайкалиин болон Алас-Дурнын районуудта үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хүгжөөхэ удаан болзорой комплексно программа дүүргэгдэнэгүй. Энэ талаар республикымнай арадай хиналтын комитет, д болон бүлэгүүд бии байгаа арга боломжонуудаа гүйсэд дүүрэн хэрэглэнэгүй гэхэ хэрэгтэй.

Парти болон правительствын заабаринуудые, совет хуулинуудые ба гүрэн түрынгөө шийдхэбринүүдые бэлэдүүлгэ, али бухы хэрэгтэ албан зургаанайнгаа тала хараа, нобшо нозог, албан хойрот ябедалтай тэмсэл хэдаа Буряадай АССР-эй Арадай хиналтын комитедэй болон тэрэнэй нютаг нютагай хиналшадай, гүрэнэй албан зургаанууд хоорондо хиналта хэдэг органнуудай хамтын зорилго болоно.

И. ПЫТИН,
Буряадай АССР-ийн КНК-гай түрүүлэгшэ, республикын координационно соведэй түрүүлэгшэ.

ЦЫДЕНО РАБЖИН. «Буряад-Монголой үнэн» газетын редакциин партийна таһагые даагшаар худэлжэ байһанаа, революцида эсэргүү панмонгольско национализмые эмхидэ хабаадаа, «Үнэн» газетын хуудаһануудта лама бөөгэй үгэнүүдые зорюута оруулжа, Совет засагта эсэргүү идхалгын худэлмэри хэблэлээр хэжэ байгаа гэжэ эзмэлэгдэхэ, Буряад-Монголой АССР-эй НКВД-гэй органуудаар хаагдаһан байна.

Тэрэ Шэтын областиин Агын районой Хойто-Агын сомоной Аргали нютагта 1901 ондо түрөө. Дотоодын хэрэгүүдэй зургаанаар тушаагдаһандаа, ВКП(б)-гэй Улаан-Удын горкомой бюрогой 1937 оной декабриин 8-най шийдхэбрээр партиин эзэргэнээ гаргагдаһан байна.

Цыдено Рабжин РСФСР-эй Уголовно кодексын 58-2, 58-7, 58-9, 58-11 статьянуудай үндэнөөр сүүдлүүлэгдэхэ, Буряад-Монголой АССР-эй НКВД-гэй гурбан хүнэй гараа табижа 1938 оной мартын 16-да гаргаһан тогтоолой ёһоор ажалаар заһан хүмүүжүүлгын лагерьта 10 жэлээр сулэгдэнэн гээшэ.

БМАССР-эй прокуророй буруушаалгаар нэмэлтэ шалгалта хэгдэжэ, республикымнай Верховно сүүдэй президиум 1956 оной майн 25-да абаһан тогтоолоороо НКВД-гэй гурбанай тогтоолые болюулжа, Цыдено болон бусадай (хамта 11 хүн) ябадалда ямаршье эзмэтэ юумэнэй үгы байһан дээрэнээ хэрэгыень зогсоогсо һэн. Юундэб гэхэдэ, тэдэнэр айхабтараар хашагдажа, зобоогдожо, эзмэтэй гэшэб гэжэ мэдэрхэ баатай болоһон юм. Гадна мүрдэлгынь документнүүд тэдэнние эзмэтэй болгожо заһардаһан байгаа. СССР-эй Верховно Сүүдэй Сэргэй коллегиин 1955 оной сентябриин 24-нэй № 4-Н 011503 элирхэйлэлгын ёһоор, Буряад оронай дэбисхэр дээрэ революцида эсэргүү панмонгольско эмхи гэжэ байгаагүй юм.

ВАНЧИКОВ БАЗАР. Шэтын областиин Агын районой Урда-Агын сомондо 1902 ондо түрэһэн. Тушаагдахеһаа урда «Үнэн» газетын редакциин дэргэдэхи шажанда эсэргүү музейдэ ажаллажа байгаа. Энэ эмнэ урид газетын редактор байһаа редакциин аппарадта буржуазна националистнүүдые зорюута суглуулжа байгаа гэжэ хардуулаад, 1937 оной декабриин 8-да партиһаа, ажалһаа гаргагдаа.

Хүн ба үе саг

НЭРЭ НЭРЭЭРНЬ ДУРСАЯЛ

(Эдэ хүнүүд мэнай редакцида худэлһэн юм)

НКВД-гэй органууд тэрэнние 1938 оной январиин 11-дэ барижа хаахадаа, революцида эсэргүү панмонгольско эмхидэ хабаардадаг тула газетын хуудаһанууд дээрэ лама бөөнэрэй панмонгольско үгэнүүдые гаргана, Сталинска Конституци оршуулхадаа, зорюута ондоо болгоо гэжэ эзмэлһэн тогтсол 1938 оной мартын 16-да гаргаа.

БМАССР-эй Верховно Сүүдэй президиум 1956 оной майн 25-да абаһан тогтоолоороо тэрэ тогтсолыень үндэнэгүй гэжэ буруушааһан байна. Тиин Базар Ванчиков, Ф. Н. Шадонов болон бусад сагаарулагдаа һэн.

ДОРЖИН ДАШИ-ДОНДОК ДОРЖИЕВИЧ. Шэтын областиин Агын районой Ага-Хангилай сомондо 1909 ондо түрөө. «Буряад-Монголой үнэн» газетын промышленно-транспортна таһагые даагшаар худэлжэ байтараа, 1937 оной сентябриин 23-да НКВД-гэй органуудаар хаагдаһан байна.

Совет засагые унагаагаад, МНР, БМАССР, Танну-Тува болон Дотор Монгол нэгэдүүлһэн панмонгольско гүрэн байгуулха зорилготой байһан эмхидэ орсдог, хабаардаг гэжэ эзмэлэгдээ һэн.

НКВД-гэй гурбанай гар табиһан тогтоолоор Доржин Д. Д. сүүдлэгдээд, ажалаар заһан хүмүүжүүлгын лагерьта 10 жэлээр ябуулагдаһан байна.

Архивта байһан тэрэнэй уголовно хэрэгые дахинаа шалгажа үзэхэдэ, ямаршье эзмэтэ ябадал хээгүй байһаниинь бодотоор элирээ. Юундэб гэхэдэ, Ербанов болон бусадай удэридажа байһан панмонгольско ямаршье эмхи Буряад орондо байгаагүй.

БМАССР-эй тэрэ үеын НКВД-гэй худэлмэрилэгшэд Доржин, Очирон, Шантанов болон бусадай мүрдэлгын документнүүдые зорюута заһажа, мурдэлгээ хуули бусаар ябуулжа, тодорхойлбол, сохижо, али болохоор зобоожо байжа, хэрэгтэй бариматаяа абаһан байна.

Барижа байһан засагла хэтэрүүлһэн, үлүү гаргаһан эзмэтэ нюурнууд Ткачев, Бак, Гайковский, Полканов болон бусад һүүлдэнь өөһэдөө толгойн саазада хүртөө һэн.

Буряадай АССР-эй прокуророй хэһэн буруушаалгаар республикымнай Верховно Сүүдэй президиум 1956 оной майн 25-да абаһан тогтоолоороо НКВД-гэй гурбанай 1938 оной мартын 16-най тогтоолые болюулжа, Д-Д. Д. Доржин болон бусадые сагаарулаһан байна.

ОЧИРОН БАЛДАН ОЧИРОВИЧ. Бэшүүрэй районой Бодонгуудай сомондо 1900 ондоо түрөө. Буряадай гүрэнэй номой хэблэлдэ худэлжэ байтараа, 1937 оной ноябриин 13-да тушаагдаа.

Тэрэ баһал Д.-Д. Д. Доржиндол адлаар эзмэлэгдэжэ, ЕМАССР-эй НКВД-гэй гурбанай 1938 оной мартын 16-да абаһан тогтоолой ёһоор, хэдэн статьягаар эзмэлэгдэжэ, арбан жэлээр эрхэеэ заһагдаһан юм.

Ямаршье эзмэгүй аад, худалаар хардагдажа, ангиин дайсанай тоодо орооһон, партиһаа гаргагдаһан Б. О. Очирон мүн лэ сагаарулагданхай.

* * *

ХҮНДЭТЭ УНШАГШАД! Республикынгаа прокуратураһаа абтаһан эдэ тобшо мэдэгдэлнүүдые танай анхаралда табихадаа, манай газетын редакциимэ зорилготой: хэрбээ та бүгэдэй тэрэ үеын хатуу шэнгэ мүрдэлгэ хардалгын үедэ хохидоһон, мүнөө эндэ дуусагдаһан хүнүүд тухай өхэ, багашье һаань, юумэ мэдэхэ байбал, манай газетээр дамжуулан, олондо хөөрэжэ үгыт, үгыншье һаа, редакцида дуулгыт, гэжэ гуйха байнабди.

Үе саг үнгэржэл байна. Ямаршье эзмэ хээгүй аад, ангиин дайсанай тоодо орожо хохидоһон, мартагдан алдаһан нухэдэймнай нэрэнүүд һэргээгдэхэ, мүнхэлэгдэхэ ёһотой бшуу.

БАСАГАХАНАЙ ХУБИ ЗАЯАН

И. В. Сталинай азиат зүһэтэй жаахан басага үргөөд байһан 1936 ондо буулгагдаһан фото-зурагые аха зоха үеын хүнүүд мартаагүй аабза. Тэрэ үеын газетэнүүд болон плакадууд тэрэ фото-зурагые хэдэн миллион хэнэгээр тараһаан юм. Тэрэнһээ гадна тэрэл тухэлтэй скульптура гурбан миллион хэнэгээр мүн лэ дэлгэрээ бэлэй.

Перти, правительствын хүтэлбэрилэгшэд 1936 оной январиин 27-до Буряад-Монголой АССР-эй өхэхэн делегациие угтажа абаһан юм. Вождиин нэрэнһээ делегациин гэшүүн бүхэндэ алтан час болсон хэдэн пластинкатай патефонууд бэрюулагдаа һэн. ВКП(б)-гэй Буряад-Монголой обкомой хоёрдохи секретарь байһан Ардан Маркизовай долоо наһатай басаган Геля Маркизова тэрэ баяр ёһололдо хабсадалсажа, Степин багшада баглаа сэсэг берижа, мүн лэ эгээл тиимэ бэлэгтэ хүртэнэн байна.

«Партиин вождьһоо Геля Маркизовадаа» гэһэн бэшэгтэй, бэлэг сидоо хэндэшье үгы һэн. Тэрэ гэнэнһээ хойшо Геля бухы Союз дотороо мэдэдэжэ болсо, Сталинай басагаханиие үргөөд байһан зураг газар бүхэндэ үзэгдөө һэн. Ороноймнай пионернууд Гелидэ зуг бүхэнһөө бэшэг бэшэдэг, бэлэгүүдые эльгээдэг болоо. Үнгэрхэдөө, тэрэндэ заочноор тугалтай үнеэдшье бэлэглэгдэжэ эхилээ... Тиигэжэ долоон наһатай үхибүүн вождиин үзэл сурталай хубинь болоо бэлэй. Тиигэжэ бага балшар наһатайшуул тухай вождиин аргагүй анхардагые тэрэ баримата гэршэлһэн тоотой.

Зүгөөр Геля Маркизовагай зэл жаргалынь удаан үргэлжэлөөгүй һэн. 1937 оной декабрь соо эсэгэнь тушаагдаад, автономито республикын бусад хүтэлбэрилэгшэдтэй хамта уданшьеүгүй буудуулагдаа бэлэй. Гелиин эжы — Доминика Федоровна Маркизова — жэл соо түрмэдэ хеалтатай байһанайнгаа удаа Урда Казахстан сулэгдөө һэн. Тэндээ 1940 оной ноябрь хүбо ойлгогдосогүй байдалда ами табинхай байгаа.

Харин мэдэжэ болоһон басагахан «арадай дайсанайн басаган болоһондоо, хэн нэгэн ерэжэ абгаад ябашагшаб гэжэ айһандаа, обогоо һэлгээд, Москвада ажаһуужа байһан нагса абгайдаа хүмүүжэһэн юм. Геля обогоо һэлгэһэнэйнгээ ашаар һүүлдэнь МГУ-гай студентка болсо һэн.

Энгельсина Арданова Чешкова (Геля Маркизова) мүнөө гурбан үхибүүнэй эжэ, түүхын эрдэмэй кандидат, «Мемориал» гэжэ Бүхсоюзна бүлгэмэй правлениин гэшүүн.

Улаан-Удэдэ «Мемориалай» республиканска отделениин нэгэдэһэн үшэрээр тэрэ һая тоонто нютаг Буряад ороноо ерэзэд ошоо. Э. А. Чешкова тус отделениин ниитьын советэй бүридэлдэ һунгадаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Э. А. Чешкова (Маркизова).
ТАСС-ай фотохронико.

ЗОХИД АРГАНУУДЫЕ ХЭРЭГЛЭНЭ

Улаан-Удын горпромторгын эмхинүүд һүүлэй үедэ худалдаа наймаанайнгаа хэрэгтэ түрүү дуй дүршэл хэрэглэдэг болонхой. Худалдан абагшадта таарамжатай болгожо, эд бараагаа гансал магазинууд соогоо бэшэ, харин, үйлсэнүүдтэ гаража наймаалдаг болонхой. Тиихэдэ амаралтын үдэрнүүдтэ ярмагуудые эдэбхитэйгээр үнгэргэнэ. Тиигэжэ хүн зондо эд барав ехээр худалдана бшуу.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 397-дохи СМП-гэй ОРС-ын наймаалагшад Татьяна Пушкарева, Ольга Чебунина.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

...ЫЫ ОБЩЕСТВЫН АША ТУҺАДА

...удтэй эхэнэрнүүдтэ үгтэдэг амаралтын болзорые ...тохо тухай» СССР-эй Министрнүүдэй Советэй бо... ...СПС-эй тогтоол худэлдэг эхын, үхибүүнэй, бухы ...ан социальна байдалые һайжаруулха арга олгоно. ...й корреспондент Т. Ивановагай асуудалнуудта ...эй секретарь Г. Ф. СУХОРУЧЕНКОВА харюусаа.

...Федоровна, энэ ...дха шанар тухай ...

...ала социльна эхын ба үхи... ...энхэдэ, гэр бү... ...бодолой бэйдал... ...нүүлөөлхэ байха. ...ал эхэнэрнүүдтэ ...Юуб гэбэл, ...гүүр энхээр хү... ...ршэ маной бухы ...арха зүйл боло... ...дэрэй мөгөй ...нүүдэ өхэ удха ...ка. Совет эрхэтэ... ...ылые шидхэхые ...эдэг байһан ту... ...тэ, правительст... ...эмхинүүдтэ та... ...ородог бэшэгүүд ...ээлнэ. Бага үхи... ...үүдтэ үгтэдэг за... ...тэй амаралтын ...ехэ болгоо ...урадхал ер... ...ын табан жэлэй ...лдүүлхэдэ хараа... ...СССР-эй арадай ...үгтэнэн захха... ...эдэлнэн байгаа. ...КПСС-эй XXVII профсоюзуудай ...н, СССР-эй Ара... ...удай съездын ен... ...эрэнэ хэлэгдэ... ...гтоол түргөөр ба... ...тула ВЦСПС ехэ...

хэн хүсэлэл оролдолгонуудые гаргаһан байгаа.

— Шэнэ тогтоолой үг удхань юун болоно гээшэб!

— Үхибүүнэйнь жэл хахадтай болотор тэрэнэй хойноһоо харуулһалхын тула худэлдэг эхэнэрнүүдтэ эзрим түлбэритэй амаралта үгэхэ гурим орооһодотор шата шатаар бэлэдүүлэгдэжэ эхилхэ байна. Байгша оной декабриин 1-нээ Яхадай АССР-тэ, Примориин ба Хабаровскын хизаарнуудта, Амарай, Камчатска, Магаданска ба Сахалинска областнуудта, Буряадай ба Тувын АССР-үүдтэ, Алтайн болон Красноярска хизаарнуудта, Кемеровско, Новосибирско, Омско, Томско, Тюменско, Эрхүүгэй болон Шэтын областнуудта, Карелиин ба Коми АССР-нүүдтэ, Архангельска, Мурманска, Вологодско, Новгородско болон Псковско областнуудта энэ тогтоол хүсэндөө орохо юм. 1990 оной июлиин 1-нээ РСФСР-эй бусад районуудта, Украинада, Белоруссида, Молдавида, Прибалтикын республикануудта, 1991 оной январиин 1-нээ Казахастанда, Дундэ Азида ба Закавказида тус тогтоол хүсэндөө орохо. Тэдхэмжэн хэмжээн хуушаарга

улахэ: Алас-Дурна хизаарта, Сибирьтэ ба Хойто районуудта 50 түхэриг, бусад районуудта —35.

Юундэ энэ тогтоол шата шатаар бэлэдүүлэгдэхэ болоно б!

— «Хуулиин үнэ сэн» гэһэн сэйгосо бии болоһой. Уридшалан тооложо үзэһэнэй ёһоор, шэнэ тогтоол бэлэдүүлхэн тула жэл бүри нэгэ миллиард түхэриг хэрэгтэй болохо байна. Тэрэнһээ гадна пенсионнуудэй абадаг пенсиннүүдые, багаһаа инвалид байһан хүнүүдэй тэдхэмжэнүүдэй адаг бага хэмжээе ехэ болгоо тухай шийдхэбри бэлэдүүлэгдэжэ эхилхэ гэжэ бодоһондо мэдээжэ. Тэрэ зорилгоор жэлдэ 7 миллиард түхэриг хэрэгтэй болохо юм. Тэрэ жэлтэй болоторнь үхибүүнэйнгээ хойноһоо харуулһалхадань тэдхэмжэ үзүүлэгдэ тодорхойлоһон 1981 оной шийдхэбриин шата шатаар бэлэдүүлгын болзортой сасуулхадаа, шэнэ тогтоол бэлэдүүлхэ болоор нилээн түргэдхэгдөө юм. Хуушан шийдхэбри гурбан жэлдэ «һунаагдаһан» байгаа. Мүнөөнэй тогтоолые бэлэдүүлгые 1992 ондо дүүргэхэ гэжэ анхан түсэбэлгэдэнэн юм гэжэ хэлэхэ байнаб. Энэ болзорые хороохын тула бидэ боломорор бухы юумэ хэгэдби.

1981 оной документтэй мүнөөнэй шийдхэбрие сасуулжа үзэхэдэ, иимэрүү бодомжнууд түрэнэ. Тэрэ тогтоолой хүсэндөө орохоодо, үхибүүдэй түрэсэ хараа байса ургаа гэжэ социологууд тэмдэглэдэг һэн. 1983 ондо энэ талаар байдал тогтонижоһон байгаа. Тиимэһээ мүнөөнэй демографическа байдалаар шухала хэмжэнүүдые абаха тухай эрилтэнүүд тебигдаа бшуу. Үшөө нэгэ зүйл дээрэ тогтохо гээ һэм. Худэлдэг эхэнэрнүүдэйнгээ амаралта нэмэжэ абгаад байхадa, материальна урмашуулгын жасаһаа (ажалай түлбэриин ниитэ нэгэн жасаһаа өөһэдөө мэдэдэг мүнгэ түлэхэ ергэгай предприятинууд болон эмхи зургаануудай үүсхэлые ВЦСПС бухы талаар дэмжэнэ. Иимэ эдэбхи үүсхэл ехэ үргэнэер дэлгэржэ байнахай. Ороной элдэб эзэа булаагуудаа ороодог медэснүүд энэн тухай гаршэлнэ. Хэрбээ урдань ажалша коллективай үүсхэлэр иимэ хэмжээн абтадаг байгаа һаа, мүнөө жэлдэ правительствын шийдхэбрээр хуулиин ёһоор тэрэ батадагдаба гээшэ.

— 3 хүрэтэрнь үхибүүнэйнгээ хойноһоо харуулһалхын тула үгтэхэ амаралта түс тогтоолоор тодорхойлогдоо гээшэ аабза.

— 3-тай болоторнь үхибүүнэйнгээ хойноһоо харуулһалхын тула түлбэритэй нэмэлтэ амаралта маной орон дотор хоа хаанзгүй 1989 оной декабриин 1-нээ үгтэжэ эхилхэ байна. Энэ амаралтань хамтын ба гэнэлгэрэлгүй стажда, мүн тэрэшэлэн мэргэжэлээрээ худэлһэн стажда тоологдохо болоно. Жэл хахадһаа үлүү наһатай аад, 3 хүрөөдүй үхибүүдтэй эхэнэрнүүд яаха болоноб гэжэ асуухаа байгаа ёһотой. Байгша оной декабриин 1-нэй һүүлээр иимэ эхэнэрнүүд үхибүүнэйнгээ хойноһоо харуулһалхын тула зарим түлбэритэй амаралтадаа байха үедөө худэлдэг газартаа, гэрээ гү, али ондоо газарта нугархай графигаар худэлмэриин үүсэд бэшэ үдэр гү, али долоон хоног худэлхэ эрхэ эхэнэрнүүдтэ олгогдоо.

— Эхэ-эхэнэрнүүдэй социальна байдалые һайжаруулха эдэбхи үүсхэл гаргашадай нэгэниинь болохо профсоюзууд гүрэнэй зүгнөө үхибүүдтэй гэр бүлэнэртэ үзүүлэгдэдэг туһламжые шангадахаа талаар хэрэг хбүлгануудай ехэ программа хараалаанхай гэжэ мэдээжэ. Энээн тухай тодорхойгоор хоёржэ үгыт.

— Мүнөө үедэ манай олохон дурадхалнууд «зубшэн хэлсэгдэжэ» байнхай. Тобшолон хэлэбэл, үхибүү түрэхын урда тэй эхэнэрнүүдтэ үгтэдэг амаралтын болзорые 56-наа 70 календарна үдэр болотор ехэ болгохо, түрэхынь урда үгтэдэг амаралтые хүсэд хэрэглэхэгүй эхэнэрнүүдтэ үхибүү түрэһэнэй һүүлээр тэрэниие хэрэглэхэ арга олгохо тухай дурадхалнууд зубшэн хэлсэгдэнэ. Тэдхэмжэ багатай бүлэнүүдтэ 8-наа 12 хүрэтэр наһатай үхибүүдтэ тэдхэмжэ түлэхэ болзорые ехэ болгохо тухай шийдхэбри сэйрын сагта абтаха

ТАСС · АПН
ХИЛЫН СААНАҺАА

АРГА БОЛОМЖОНУУД БИИ

ДЖАКАРТА. Индонезиин президент Сухарто албанай хэрэгээр Советскэ Союз ошохо болонхой. Энэнь «һүүлэй 25 жэлдэ хоёр гүрэнэй хоорондохи харилсаануудай шэнэ шата ба шухала үйлэ хэрэг болохо юм гэжэ президент тоолоно.

ТАСС-ай болон СССР-эй Гостелерадиогой корреспондентнүүдэй асуудалнуудта харюусахадаа, «Хоёр орондо боложо байһан хубилалтанууд, мүн тэрэшэлэн дэлхэй дээрэ боложо байһан ехэ хубилалтанууд амгалан тайбан байдалай аша туһада бүтэмжэтэй харилсаа холбоо үргэдхэхэ шэнэ арга боломжонуудые манай хоёр гүрэнэй урда нээнэ» гэжэ Индонезиин гүрэнэй толгойлогшо тэмдэглээ. Тобшолон хэлэбэл, хоёр талын худалдаа наймаанай-экономическа болон эрдэм, техникын талаар харилсаа холбоо хүгжөөхэ арга боломжонууд, бии гэжэ тэрэ зааһан байна.

СОВЕТ-АМЕРИКАН ХУДАЛДАА НАЙМААН

НЬЮ-ЙОРК. Американ компаниинууд медицинскэ хэрэгсэлнүүдые СССР-тэ бүри ехээр худалдаа наймаанда эльгээхые түсэблэнэ гэжэ США-гай «ехэ бизнесэй» орган — «Джорнэл оф коммерс энд коммершл» газето мэдээсэнэ. США-гай худалдаа наймаанай министерствын тоолон гаргаһанай ёһоор, 1991 ондо 32-һоо 50 миллион хүрэтэр долларой нимэ хэрэгсэлнүүд эльгээгдэхэ байна.

Медицинскэ хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилжэ худалдаг компаниинууд совет дэлгүүр дээрэ тур тушын горитой алхамуудые хэжэ байнхай. Жэшэнь, Калифорниин «Хьюлетт-паккард» корпорацин үбшэнтэнэй хойноһоо хинаха компьютернэ орёо нарин тухеэрэлгэнүүдые СССР-тэ худалдаха арга боломжотой болоо юм. Мүн большицада хэрэглэгдэхэ хэрэгсэл тухеэрэлгэнүүд, кардиологическа аппаратура, клиническэ лабораториннуудта хэрэгтэй приборнууд эльгээгдэхээр түсэблэгдэнэ.

Энэ талаар совет-американ худалдаа наймаа хүгжөөхын тула медицинскэ консорциум тустаар байгуулагданхай. Американ хэдэ хэдэн томо корпорациннууд болон совет эмхи зургаанууд тэрэнэй гэшүүд болоно.

БАГШАНАРАЙ БУҺАЛГААН

НЬЮ-ЙОРК. Мүнөө жэлдэ Америкын олонхи һургуулиннуудта хэшэлнүүд сентябриин 5-да эхилхэ эзэргэтэй юм. Тезд энэ удэр 50 мянга гаран һурагшад һуража эхилхэ аргагүй байхань, юуб гэбэл, США-гай 5 штадта багшанарай бүһалгаан боложо байнхай. 3 мянга шахуу багшанар хүдэлмэридөө гарахаяа арсана. Тэдэнэр салин хүлһэ дээшэлүүлхэ, социальна хүнгэлэтэнүүдые үргэдхэхэ эрилтэ табина.

Томо городуудай һургуулинуудта мүнөө дээрээ ажалай зүриншэлдөөн болоногүй. Гэбэшье Ассошиэйтед пресс гэһэн мэдээсэлэй агентствын мэдээсэнэнэй ёһоор, Калифорни штадай Сакраменто гэжэ захиргаанай түбэй 4,7 мянган багшанарые нэгэдүүлдэг профсоюзууд бүһалгаа эхилхэ һанаатай байһан тухайгаа мэдүүлээ. Һуралсалай жэлэй эхилтэр багшанарай салин хүлһыень дээшэлүүлээгүй һаань, 94 мянган һурагшад «намарай амаралтада» гараха баатай болохо юм.

АЛБАНАЙ ХЭРЭГЭЭР АЯНШАЛГАНЬ ТҮГЭСЭБЭ

ВАШИНГТОН. Японой премьер-министр Тосика Кайфугай Америкын нисэлээлэр албанай хэрэгээр аяншалгань түгэсэбэ. США-гай гүрэнэй департаментын мэдээсэнэнэй ёһоор, Вашингтондо байха үедөө Японой премьер-министр США-гай президент Джордж Буштай, Гүрэнэй секретарь Джеймс Бейкертэй, оборонын министр Ричард Чейниитэй, США-гай конгрессэй түлөөлэгшэдэй палатын спикер Томас Фолитэй, захиргаанай бусад түлөөлэгшэдтэй уулзажа, хөөрэлдэхэн байна.

Японой премьер-министрэй американ хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзажа хөөрэлдэхэ үедэнь хоёр талын харилсаануудай үргэн олон асуудалнууд, мүн али али талыень һонирхуулһан улаасхоорондын эдэй шухала асуудалнууд түбшэн хэлэгдэнэн байгаа.

БАЯН САГААН СЭДЬХЭЛ

Улаан-Удэһээ электричкээр гараад, Байгал далай тээшэ ябахада, Култушная гэжэ нэрэтэй бишыхан нютаг дайралдадаг. Эндэ Халхын-Голдо дайлалдаһан Степан Алексеевич Коренев наһанайнгаа нүхэр Анна Игнатьевнатай өөһэдынгөө барилан үргэн, салуу гэртэ ажаһуудаг юм.

...1937 он. Хорин хоёр наһатай Степан сэрэгэй албанда татагдажа, Шэтын областьдо младша командирнуудай һургуули нэйман һара соо дүүргэгдэ, 149-дэхи мотострелково полкын отделениин командираар томилогдон, Монгол руу эльгээгдээ бэлэй. 1939 ондо Халхын-Голой байлдаан эхилжэ, Степан Алексеевич гурбан һарын туршада японтонтой дайлалдаба. Нэгэ байлдаанай үедэ тэрэ хүндөөр шархатаа һэн. Халхын-Гол дээрэ Советскэ Союзай маршал Г. К. Жуковтай уулзажаа С. А. Коренев мүнөөшье болотор һанажа, наһанайнгаа эгээл сэнтэй хэшэгтэл тоолодог...

Дайнай һүүлээр Степан Алексеевич түмэр харгын участогай бригадираар 51 жэлэй туршада хүдэлөө. «Хүн гээшэ наһан соогоо гэр бариха, хүбүү үндылгэхэ өнөтой» гэһэн арадай сэсэн үгэдэ үндэһэлэн С. А. Коренев бүлтыень хэжэ үрдеэ гэжэ мэдүүлхэ дуран хүрэнэ.

Тэдэнэрэй дүрбэн хүбүүн, дүрбэн басаган бултадаа Эхэ орондоо, эхэ, эсэргээ туһатай хүнүүд болоо. Ехэ Анатолий хүбүүниинь түмэр замай отделениин начальникгай орлогшо, Александр — республикын габьяата инженер, хорёод жэлдэ ЛВРЭ-дэ хүдэлөө, мүнөө КПСС-эй Улаан-Удын горкомой секретарь, Иннокентий, Константин хүбүүдынь, Нина, Людмила, Галина басагадынь түмэр харгын транспорт дээрэ хүдэлнэ, Татьяна багшална.

Зундаа хүгшэн өбдаа, төөдэйдөө — Степан Алексеевичтэ ба Анна Игнатьевнада — арбан зургаан ашанарайнь, зээнэрэйнь, хүбүүд, бэрээдэйнь, басагад, хүрьгэдэйнь айлшалжа ерэхэдэ, хүхюун энеэдэн, шаг шуяан болошодог.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Анна Игнатьевна ба Степан Алексеевич Кореневтон ашакартаяа.

П. БУРМАКИНАЙ фототекст.

ГАЛААР НААДАХА ГАРЗАТАЙ

Байгша оной долоон һара соо республика дотор болоһон 522 түймэрһөө 25 хүн наһа бараа, 41 хүн элдэбэзэр гэмтээ, арадай ажахыда 1.515 мянган түхэригэй гарза хэгдээ. Үнгэрэгшэ жэлтэй сасуулхада, түймэр 48,7 процент оло дахин болоһоо, түймэртэ 31 хүн нёдондонойхиһоо үлүү хохидоһон байна. 266 гэр байра, 619 толгой мал, малай 720 тонно хоол, 51 машина, трактор түймэрһөө боложо хохидоо.

Байгша оной июниин 5-да Улаан-Удын Ключевская үйлсэдэхи 76-дахи номерой гэрэй хушалта дүрэбэ. Гэрэй хушалта доро түргөөр дүрэдэг хэрэгсэлнүүд хадагалагдадаг, тэрээн руу хүнүүд дуран соогоо орохо аргатай байһаньһа түймэр боложо, 6.242 түхэригэй гарза болоо.

Үхибүүдэй галаар наадаха ушар олошороо юм. Эхэ шалгагаанһаа һүжэрнэн 104 түймэрһөө 5 үхибүүн наһа бараа, 254,2 мянган түхэригэй гарза хэгдээ.

Прибайкалиин районой Татаурово һууринда байгша оной июниин 28-да М. Д. Мурзинай гараж, бани ба бусад барилга шатаба. Тэрэнэй табатайхан Алёша аша хүбүүниинь зуруул юлоод, үбнэ обоолдог хашаа соогуураа тэрьедэһэн миисгэйгээ бэдэрһэн байгаа... Соробхилһон гал дүлэнһөө М. Д. Мурзинтан 3.936 түхэригэй гарзада ороһон байна.

Зэдын районой Октябриин 60 жэлэй нэрэмжэтэ колхозой Рамбули газарта тугалай байра шатажа, 4500 түхэригэй гарза хэгдэбэ. Табатай Руслан ба дүрбэтэй Алёша Григорьевууд үйлсэдэ зуруул оложо, тугалай байрын хушалта дээрэ һолоомо шатаажа галаар наадахадаа, түймэр табиһан байба.

Үхибүүдые харуулһагүй орхиһоньһоо, тэдээндээ гал дүлэнэй аюул тухай ойлгуулаагүй байхада, ямар ехэ хохидол, гарза болохо байнаб гэжэ эдэ ба бусад жэшээнүүд харуулна. Ехэшүүлэй һургаал абаха жэшээнүүд лэ гээшэ!

Зайн галай түхеэрэлгэнүүдэй, элдэб приборнуудай буруугаар тодхотдоһон ба буруугаар ашаглагдаһанһаа байгша ондо республика дотор болоһон 126 түймэрһөө 307,3 мянган түхэригэй гарза болоо.

Байгша оной июниин 29-дэ Хойто-Байгалай районой Куморо нютагта ажаһуугша А. Л. Михеевэй гэртэ розеткэдэ хадаатай дулаасуулгын түхеэрэлгэнэй матрас, хүнжэлынь уяяжа эхилбэ. Гэрэй эзэн тэдэнээ газаашань гаргажа, верандын хажууда орхёод, һөөргөө гэртээ ороо һэч. Тэрээнһээнь ошон гараже, һалхинда үлеэгдэхэдээ, гал ехээр соробхилжо, гэрынь шатаба, эзэниинь шархатаба.

Северобайкальск хотодо ажаһуудаг В. Я. Лейбок розеткэдэ хадаһан электро-түсэсэ мартаад унташаһан байба. Мүн лэ түймэр болоо.

Һогтуу хүнэй эзэмээр түймэрэй болоһон ушарнууд үсөөрнэгүй. Түймэртэ хохидожо, ханха зайдан талада үлэшэһэн хүнүүдые хүн зон хайрладаг, нютаг нугаараа туһалдаг гээшэ ааб даа. Харин һогтуугаар гал табижа, хүн зоной, өөрынгөөшье ами наһа аюулда оруулаһан хүнние хэнэшье хүлисэхэгүйл. Үнгэрэгшэ долоон һара соо 9 хүн һогтуугаар шатаа юм.

Түймэрэй аюул, гай тодхор бүри һүжэрнэ. Энэ ушар эмхи зургаануудай, предприятиинуудай хүтэлбэрилэгшэдые, бусад харюусалгата иноурнуудые түхеэрэлгэнүүдые зэһэбарилха ажал эршэмтэйгээр ябуулхыень уялгана.

Т. ГУЛГЕНОВА,
республикын МВД-гэй хүдэлмэрилэгшэ.

ЭРДЭМЭЙ АЛТАН ТҮЛХЮУР

Сэлэн-Дүүмын дунда һургуули Сэлэнгын районой томо һургуулинуудай нэгэн болоно. Байгша жэлдэ тэндэ 850 һурагшад һурана. Сентябриин 1-дэ гансал нэгэдэхи классуудта 104 багашуул һурахаяа ерээ. Тэдэнэр дүрбэн класс болгожо хубаагданхай.

Сентябриин 1-нэй Эрдэм мэдэсын үдэр эндэ паратай дулаан байба. Пионервожата Людмила Еранскаягай: «Сэхэ жагсагты!»—гэжэ захирхадань, һургуулиин комсомолой, пионерэй организацинуудай улаан тугууд оруулагдаба.

Һургуулиин директор А. Г. Битуев һуралсалай шэнэ жэлэй эхилһэн тухай приказ уншаад, һүүлээрнь Сэлэнгын совхозой директор А. А. Буинов, литературын багша М. Л. Лосолова, завуч Е. А. Цыбикова, хүүгэдэй саадай хүмүүжүүлэгшэ Е. В. Вторушина, партиин Гусиноозерскын горкомой түлөөлэгшэ Н. Д. Гармаева гэгшэд амаршалгын үгэнүүдые хэлээ. Мүн дүрбэн нэгэдэхи классуудай тус бүридэнь эрдэмэй нюуса тайлбарилха «алтан түлхюурнүүд» барюулагдаа. 11-дэхи классайхид нэгэдэхи класста һурахаяа ерэһэн заашуулда һуралсалай түрүүшын ном болохо «Үзэглэлнүүдые» барюулаад, 11-дэхи классай Валера Бутусин 1-дэхи классай Катя Агафонова хоёр гартаа хонхонуудые баряад түрүүшын хэшээлдэ орохо дохёо үгөө. Удаань үхибүүд, багшанар класс классуудаараа таража, эб найрамдалай хэшээлнүүд болоо.

Н. ДАБАЕВ.

СЭЛЭНГЫН ҺОНИН ҮНЭР БАЯН НЮТАГТА

Ташир нютагта хитад яһанай 11 гэр бүлэ ажаһуудаг юм. Зариманиинь арбаад жэлэй туршада эндэ ажаһууна, нүгөө зариманиинь 2—3 жэлэй саана манай орон руу ерэһэн гээшэ.

Всеволод Викторович Гусев Харбин хотодо түмэр замай хүдэлмэришэнэй ород гэр бүлэдэ түрэһэн юм. Шандунь гэжэ провинциин хитад яһанай Инь-Шуинь нэрэтэй басага һамга абаад, 1963 ондо совет эрхэтэн боложо, тэдэнэр Советскэ Союз руу нүүжэ ерэһэн байна. Гэр бүлын эзэн мүнөө колхозой малай фермэнүүдэй механизацинин цехэй инженерээр хүдэлнэ. Инь-Шуинь нүхэрынь (үхибүүд тэрэниие тетя Шура гэжэ нэрлэдэг юм) наһанайнгаа амаралтада гаратараа һургуулида техничкээр хүдэлөө. Мүнөө гэрэйнгээ, огородойнгоо ажал хэзэ байдаг юм. Тэдэнэрэй табан үхибүүд бултадаа сохнүүд болоохой, эгээл багань Алеша наймадахи классай һурагша.

Мао-Жу-Гуй гэгшын гэр бүлэ 1984 ондо Хитадһаа манай орон руу Ташир нютаг зөөжэ ерээ. Колхозой хүтэлбэрилэгшэд гэр, үнеэ, гахай абаһаар эдэндэ үгэһэн юм. Гэр бүлын эзэн эхэнэр Римма Матвеевна (Чжао Сючжень) овощ ургуулхадаа угаа бэрхэ.

С. АЮШЕЕВ.

СПОРТЛОТО

«45-һаа 6-ень тааха» ба «36-һаа 5-ыень тааха» «Спортлотонуудай» 1989 оной сентябриин 3-да үнгэрэгдэһэн 36-дахи тираж.

«45-һаа 6-ень тааха», 2 — биатлон, 7—классическа барилдаан 21—тамаралга, 24—гарай бумбэгэ, 34—ногоон дээрэ наадагдадаг хоккей, 35 — шайбатай хоккей.

«36-һаа 5-ень тааха». 4—бокс, 1[illegible]—морёор урилдалгын спорт, 22—уһа руу һүрэлгэ, 33—футбол, 36 — уран һайханай гимнастика.

(ТАСС).

(Түгэсхэл. Эхиниинь сентябриин 1-нэй, 6-най номернуудта).

Монгол һайхан орондо

Цырендулма ДОНДО

СЭНХИР ОГТОРГОЙН МАЙХАН ДО

Музей, дуу хатар

УЛААН-БААТАРТА хүнэй нюдэ хужарлуулма үзэсхэлэн газар олон байна. Бүлтыень үзэһэн хараһанаа бэшэхэ болоо һаа, бүхэли томо ном болошохо бэшэ аал? Тезд намһаа урда монгол тухай ном бэшэһэн нүхэд мундаагүй, саашадаашье бэшэхэ юм бэзэ.

Харин би гурбан зүйл дурдаха һанаатайб. Нэгэниинь — **гүрэнэй музей болгогдоһон Шойжи ламын сүмэ.** Энэ сүмын түүхыешье дурдаха гээгүйб. Нэгэ дуган соонь олоной үзэмжэдэ табигдаһан оюун бэлигтэ скульптор, Үндэр-Гэгээн гэжэ һүзэгтэйшүүлэй дунда алдаршаһан суута Дзанабадзарай бүтээлнүүдые нюдөөрөө хараһан баяртайб.

Дэлхэйн хүн зоной гайхал болоһон бүтээлнүүд олон ха юм. Зариманиинь дурдабал, Буонарроти Микеланджелын «Давид», «Моисей» Леонарда да Винчиин «Джоконда» («Мона Лиза»), Санти Рафаэлиин «Сикстинская мадонна», Вечеллио Тициданай «Даная», Харменовсн Рейн Рембрандтын «Һүниин харуул», Андрей Рублевой «Троица» мэтын бүтээлнүүд һанаанда ороно.

Энэ талаһаань хараха сэгнэбэл, Дзанабадзар (Занабазар) дээрэ тоологдоһон агуухэ уран зураашадһаа, скульпторнуудһаа, миниии һэнахада, юугээрээшье дутахагүй.

Дзанабадзарай бүтээлнүүд соохоНогоон Дара-эхын (Сияма Тара) дүрэ юрын үгөөр зураглашагүй һайханаар намда үзэгдөө. Бээз хүсэнэн, гоё һайхан хатан хүнэй образ бидэндэ харогдана. Нариихан мүхэрэн матаргэйгаараа энэ бурхан зүүн тэшээ хэсылдин һагад олбог дээрэз һууха мүртөө, баруун хүлөө доошоньтабижа, тусхай «дүрөө» гэшхэнхэй. Монгол эхэнэрэй шэг шарай энэ бурханай шэг шэрайда танигдажа, бүхы дүрөөрөө амталан, лагшан түхэлтэй...

Гуулин, сад шудхалаагаар бүтээгдэнэн бүхы бурханнуудынь (Сагаан Дара-эхэ, Ратнасамбавэ ба бусад) алталмал үнгэтэй, оюун гу, алт эдэнэн зэндэмэжиин бусадшье зүйлнүүдээр шэмэглэгдэнэн байна...

Нүгөөдэ дурдаха юумэн — **монгол цирк.** Улаан-Баатар ошоод монгол цирк ороогүй һаа, хүхэ-санхир огторгойн майхан доро «эмжыйнэн Монгол һайхан ороние үзөөгүйдэ бэзэ тоолохоор байгаа.

Мантан ехэ майхан шэнги ордон соо ороодог монгол цирк барандамнай һайшаагдаа. «Яһагүй нугараашэ» гэжэ дэлхэйдэ суурхаһан Норовсамбуугай һурган хүмүүжүүлһэн залуу акробадуудай наадые хүн зон гоёшоохоноо мэдүүлэн, нэрьемэ халуунаар альга ташалдаха юм. Юрэдөө, нойроо хүрэшоод, залхууржа, эбһээлжэ һуухаар номер үгы. Тайбанай һүлдэ тагтаа шубуудтай аттракционие юунтэй жэшээлхээр бэ? Парижай, Пекинэй, Берлинэй, Москвагай хүн зоной зүрхэ буляаһан энэ номерые хаража һуухадаа, сагаан эдэ гулабхаануудые һуртахын тула ямархан ехэ тэсэмгэй ажал хэгдээ хаб гэжэ һанга һэм.

Үшөө нэгэ дурдаха зүйлни гэхэдэ, **МНР-эй Оборонын министерствын ветерануудай комитедэй дэргэдэхи «Дайшалхы алдар соло» гэжэ арадай ансамблиин концерт болоко.**

Нэгэтэ үглөөгүүр Пүрэвдорж ахатан бултыемнай суглуулаад: «Таанарые кочцертдэ урина. ошоёй,— гэбэ, Бидэнһээ гадна РСФСР-эй Соёлой министерствын шагналда хүртэжэ Монгол ошоһон манай РНМЦ-гэй түлөөлэгшэд уригдаһан байба.

Хуушан монгол бэшэгээр «Концертын хүтэлбэри» гэжэ бэлгэдэһэн программын эхиндэ иигэжэ бэшэгдэнэнь уншабабди: «Нүхэр Пүрэвдорждо «Хүдэлмэриин Баатар» гэжэ нэрэ солын олгогдоһон. мүн нүхэр Бадарчда МНР-эй Гүрэнэй шагнай олгогдоһон ушарта, гадна Буряадай АССР-һээ ерэһэн айлшадта энэ концерт зорюулагдаба».

«Хэрэлэн сайхан нютаг», «Хабэрэй һүниин бодол», «Бүүбэйн дуун», «Тагтаа» («Гулабхаа») болон бусад дуунуудай автор, хилын харуулай ба дотоодын сэрэгэй дуу, бүжэгэй ансамблиин уран һайханай хүтэлбэрилэгшэ, композитор Д. Бадарч концертын урда бидэнтэй уулзажа хөөрэлдэнэн байгаа. Үндэр шанда хүртэнэнтэйнь дашарамдуулан амаршалаад. нүхэр Бадарчые Пүрэвдоржгүй бидэнтэй танилсуулаа һэн. Тиимэһээ бидэ программын зорюулгые уншаһадаа гайхаагүй һэмди.

Д. Бадарч Пүрэвдорж шэнги Хэнтэйн аймагта түрэһэн байба. Харин уласай ехэ баяр наадамай үедэ мүн лэ Хэнтэйн унаган хүбүүн О. Балжиниям гэгшэ дархан абарга солотой Х. Баян-мөнхэ гэгшын үбдэгые шоройдуулна һэн.

Тиихэдэ мүнөө жэлдэ Хэнтэйн хүбүүд хаа хаанагүй түрүүлбэ гэлсэһэниинь тон зүб гэшэ...

Гүрэнэй шанда мүнөө жэлдэ хүртэһэн нүхэдэй дунда танил хүнүүдэй нэрэнүүдые уншахада урматай байгаа. «Ехэ тээлын дабаан», «Үдын нарэн үндэр» гэжэ туужа бэшэһэн, «Танил хорвоо» гэжэ шүлэгүүдэй соголборийн автор, зохёолшо, поэт П. Пүрэвдорж, «Мандахай сэсэн хатан» гэжэ уран һайхан фильмын авторнуудтай хамта актриса Н. Сувд үндэр шэнда хүртэлсөө. Бэлигтэй актриса далаад онуудэй һүүл багта Улаан-Удэдэ гастрольдо ерэжэ, Х. Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын академическэ театрай сценэ дээрэ «Оптимистическэ трагедиг» соо Комиссарай рольдо туйлай бэрхээр наадаа агша һэн...

Д. Бадарчын Гүрэнэй шандэ хүртэһэн үшараар сухарилта хэбэ хаб.

Манда харуулегдаһан кочцертын шэнар тухай хэлэбэл, сэгнэлтын эрхимые табяад. барбаадайгаа ёдойлгон, дээрэһээнь «дабһа» үбэнүүлхэ дуран хүрэнэ. Программынь тон лэ интернациональна удхатай байгаа гэжэ онсолоё. «Монголой арадай партизануудай дайшалхы зам» гэжэ Х. Ёндоной найруулһан уран һайханай-хүгжэмтэ композиции харуулжа, эзэдной концертээ эхилээ һэн. Энэ композицида ансамблиин бүхы коллектив хабаадаа. Эндэ онсолхо үшөө юун бэлигтэй гэхэдэ, залуу үетэниие патриотическаар умүүжүүлгэдэ гаргаһаньгаа түлөө «Дайшалхы шэн зориг» гэнэн Монголой Ревсомолой алтан медальда энэ коллектив хүртэнхэй. Монгол орондо шэнэ байдал байгуулхын түлөө тэмсэһэн монголой партизануудай алдарта замые харуулһан композициие харахадаа, иимэ үндэр шагнал энэ ансамбльда дэмы барюулагдаагүй гэжэ һанагдаа бэлэй.

Б. Александровай «Совет Арми тухай» дууе ансамблиин хоор һүр жабхалантайгаар гүйсэдхэжэ, халуун альга ташалгаар удэшэгдөө һэн. Монгол арадай урданай дуунууд, хатар наадан, М. Блантерай «Катюша» гэжэ суута дуун, МНР-эй габьяата артист Р. Ядамсүрэнэй найруулан табиһан «Адуушан» гэжэ буряад хатар, «Эхэ нютаг» гэжэ ород арадай дуун. Анатолий Андреевэй «Инаг дураяа гэмнаарай», Ю. Ирдынеевэй «Ерэхээ яагааш?» гэһэн дуунууд —хамта 22 номер багтааһан концерт хоёр час жэлөө. Тезд нэ[illegible] угаа түрэгэн у[illegible] нагдаа һэн.

Уран зохёолшодой хол[illegible]

ТҮРЭЛХИДЭЙ УРИЛГААР Улаан-Баатар ошоһон хадаа би Монголой Уран зохёолшодой холбоондо дуулгаашьегүй һэм. Сэнгын Эрдэнитэй уулзахадамни:

— Манай холбоондо ороо һэн гүт? — гэжэ асуугаа бэлэй.

— Угы даа.

— Ороохол байгаат, — гээ һэн.

Зүгөөр хойто удэрнүүдтэнь Уран зохёолшодой холбоонһоо намайе бэдэрһэн һураг дуулдадаг болобо. Үглөөдэр нютагаа бусаха болсод байхадаа. Дашадоржийн Нацагдоржийн хушоэдэ зорюута ошожо, дурасхаалыень хүндэлжэ ёнолбоб. Тиигээд энэгүүр тэрээгүүр ябаад ерэхэдэм:

—Мүнөө Уран зохёолшодой холбоонһоо бүхэли удэр таниие бэдэрээ. Үглөөдэр юһэн сагта таниие урижа байна!— гэжэ Думхүү-хээтэй урдаһаам үгтан хэлэбэ.

Үглөөдэрынь Пүрэвдорж-гуай намайе машинадаа һуулгаад. Монголой Уран зохёолшодой холбоондо абаашаа һэн. Уран зохёолшодой холбооной правлениин дэрга Цэдэв, «Оюун Түлхюур» гэжэ багашуулай журналай ахамад редактор Долд, холбооной эгээл унинэй хүдэлмэрилэгшэ, буряад поэдүүдэй шүлэгүүдые монгол аялгада оруулдаг оршуулаша Цэвээн болон бусад нүхэд бидэниие угтажа байба. Зөөлэн шэхэртэйгээр халуун сай табижа хундэлөөд, монгол, буряад уран зохёол тухай, бэе бэеынгээ зохёолнуудые үшөөл олоор оршуулалсадаг болохо тухай хөөрэлдэбэбди. Монгол ямар зохёолшодые минии оршуулһан тухай асууба.

— Эгээл ехэ габьяатнай Нацагдорж-гуйён шүлэгүүдые оршуулһан ябадал болоно, — гэжэ монгол нүхэдни намдаа үндэр малгай үмдэхүүлбэ. Юун бэ гэхэдэ, «Минии нютаг» гэжэ Д. Нацагдоржийн шүлэгые далаад онуудай эхээр оршуулжа, өөрынгөө газетэдэ толилуулһан хүм. Тиигээд һүүлдэнь жэлэй дүрбэн саг тухай шүлэгыень буряадшалда һэм. Һүүлдэнь «Алтан соёмбо» гэжэ Ч-Р. Намжиловай бүридхэн согсолһон монг[illegible] тологи ссо т[illegible] даһан юм.

Гэхэтэй хамта [illegible] олохон буряад [illegible] шалһан байдаг. [illegible] шуулһан байха. [illegible] Намжилов шэн[illegible] хэ һэм. Зүгөөр [illegible] ряадшалые мо[illegible] наар сэгнэдэг [illegible] дэнэгүйб.

— Гадаадын [illegible] айлшадые — и[illegible] доржийн зохёо[illegible] гэдэ габьяатай [illegible] тэмдэгээр шагн[illegible] бди — гээд, Ц[illegible] бодожо ошо[illegible] һуралга соо[illegible] Нацагдоржийн [illegible] тэмдэг горгаж[illegible] зүүлгээд, үнэмш[illegible] рые барюулба. [illegible] Нацагдоржийн [illegible] лэй ойн гүйсэ[illegible] тэмдэг байба. [illegible] Халхын-Голой [illegible] жэлэй ойдо [illegible] монгол хэлэн [illegible] һэн дурдалгы[illegible] байгаа. Мүнөө[illegible] тэ Халхын-Голо[illegible] совет, монгол [illegible] тын хүсэнэй [illegible] лэй ойн бэ[illegible] жэ байхада, т[illegible] үнэтэйгөөр н[illegible]

Нютагаа бусаа[illegible] шье хүрэжэ ер[illegible] ездоор шүүм[illegible] гэнэмнай, амар[illegible] гүй; гэртээ бус[illegible] вет мэргэжэлт[illegible] урид биледтэ [illegible] шаһан байгаа. [illegible] дэ «хашан хүн[illegible] таани» гэжэ [illegible] һээ хахасада[illegible] ябаад лэ ш[illegible] «Улаан-Баатар[illegible] поездоор гал[illegible] лобобди.

Олон тоото т[illegible] нэ нүхэдтэй м[illegible] вокзал дээрэ [illegible] салган гаэшэ х[illegible] хэндэ гунигт[illegible] ха юм даа. Тиигээ[illegible] хир огторгойн [illegible] дахин үүлэзэ[illegible] бэе бэедэ х[illegible] гын дохёогой [illegible] халуунаар хаг[illegible]

ГАЛАЛДЭХЭ[illegible]

АДАМАРХА[illegible]

[illegible]ндэ һайн, муу-[illegible]ураахань хүнгэн [illegible]ажэ ходо хэлсэ[illegible]эшье гайхалгүй. [illegible]гада байгаали[illegible]ни саг үгэнэ х[illegible]о, унжагайраа [illegible]хартаабха, ово[illegible]оруулха, сэһан[illegible]хүлдөөхэ аюул [illegible]

[illegible]ургаса хураал[illegible]бо бэрхэтэй бай[illegible]най ган гасуур[illegible]республикымнай [illegible]айонуудта, тэрэ[illegible]ндэшье ургаса [illegible]кидолдо ороо. [illegible] колхозой та[illegible]ургаса урда жэ[illegible]гүй муу. Илан[illegible]бтар, жэгдэ бэ[illegible]ан, үшөө хүсэд [illegible] таряан бии.

[illegible]дэнээр иимэ ур[illegible]өөр хадаха, ху[illegible]нь хүсэд эдеэ[illegible] тула айхабтар [illegible] наринаар хү[illegible]нь амяарлан ху[illegible] болоно. Тус[illegible]эй гурбан от[illegible]дөө тариг[illegible]ооно таряанай [illegible]нь заатагуй [illegible]а, хуряаха бай[illegible]

[illegible]хэ байдалые ха[illegible]ургаса хуряал[illegible]ө нанал оро[illegible]лдэдэ, таряа [illegible]абахаар бүхы [illegible]хэдэ гэжэ ha[illegible]ваа түрүүшын [illegible]алгада орохо

Манай общество мүнөө дээрээ үхибүүдэй урда ехэ үритэй. Юуб гэбэл, тэдэнэй элүүр энхые хамгаалха хэрэгтэ мүнгэ зөөриеэ гамнаха ябадал һаа болотор үзэгдэдэг байгаа. Үлэһэн мүнгэ зөөриин медицинэдэ һомологдодог байхада, эхэн ба үхибүүнэй элүүр энхые хамгаалгада бүришье бага мүнгэн гаргагдадаг байһан.

Мүнөө ушар байдал хараа байса һайжарна. «Элүүр энхын бюджедэй» эрид дээшэлхын хажуугаар үхибүүдтэ хандалга ондоо болоо. Элүүр энхые хамгаалгада һомологдоһон бүхы мүнгэ зөөриин хахад шахуу хубинь эхэн ба үхибүүнэй элүүр энхые хамгаалгада зорюулагдака. Жэшээнь, һүүлэй хоёр жилдэ үхибүүдэй ба акушерскэ 30 мянган оро нэмээгдээ, нарай үхибүүдые аргалхада хэрэгтэй медицинскэ приборнуудые болон хэрэгсэлнүүд гадаадын оронуудһаа ехээр худалдан абтаа.

— Үхибүүдэй элүүр энхые хамгаалха тухай ынхарал ороолдолые партийна, совет эмхи зургаануудаа, олониитэ хубаалдана,— гэжэ СССР-эй элүүрые хамгаалгын министр Е. И. Чазов хөөрэнэ. Дүрбэдэхи Главна управлениин «Пушкино» гэжэ амаралтын байшанда, СССР-эй Министрнүүдэй Советдэй «Тетково» гэһэн санаториин байшанда эхын ба үхибүүнэй санаториинуудые нэгдэхэ болоноой. Москва шадар түлөөлэлгэтэ эмхинүүдэй урданай дачануудай байһан газарта бүхэсоюзна педиатрическа туб эмхидхэнэбди. Иваново ба Ереван хотонуудай тусхай больницануудта, Львовто Украинын Коммунис партиин сібкомой баригдажа байһан байшанда, Узбегэй ССР-тэ урдань захиргаанай эмхи зургаануудай болон партийна органуудай эзэлдэг байһан хэдэн байшангуудта үхибүүдэй клиникэнүүд нээгдэхэ болоноой. Иимэрхүү жэшээнүүдые дурдаха болоо һаа, олон байха.

— Тэдхэмжын жасанууд манда эдэбхитэйгээр түүналдаг юм,— гэжэ Евгений Иванович хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ.— Жэшээнь, гурбан жэл удаа дараалан В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ хүүгэдэй совет жаса ба СССР-эй Минздрав зунай һараануудта элүүрые хамгаалгын нютагай зургааануудта түүналамжа үзүүлхын тула медицинскэ тусхай бригадануудые Дунда Азиин республикануудта эльгээжэ байнхай. Үхибүүдэй элүүр энхые хамгаалгада хэрэглэхыемнай зарим хүнүүдшье мүнгэ үгэдэг. Тобшолон хэлэбэл, Михаил Сергеевич Горбачев һайхан эгээл ехэ мүнгэ оруулһан байна. Эрхүүдэ барилдажа байһан педиатрическа тубтэ хэрэгтэй медицинскэ хэрэгсэлнүүдые худалдажа абахын тула хилын саака хэблүүлһэн «Хубилган шэнэдхэлгэ ба шэнэ бодомжо» гэһэн номой түлөө абаһан гонорарай мүнгэ зөөриһөө 350 мянган доллар дамжуулаа юм.

М. С. Горбачев Сибириин энэ нютагые дэмы шэлэгүй байха. Орокой Европодохи хүбитай жэшээхэдэ, эндэ нэн түрүүн үхибүүдые медицинын талаар хонгаха байдал һураггүй орёо хүшэр юм. Үшөө революциин урда тээ Анчар мурэнэй эрье дээрэ баригдаһан урданай больница шэнэдхэн эмнэгдажа байнхай. Тэндэ үхибүүдэй областной клиническэ туб нээгдэхэ юм. Мүнөөнэй медицинын эриллэнүүдтэ таарамаар үүжэм һаруул операционно тоналгануудта ба кабинетнүүд, үбшэ тодорхойлхо һайн техникэ, тааруу зохид палатанууд нээгдэхэ юм. Терапевтическэ, хирургическа, неврологическа стоматологическа болон бусад отделениинүүд нээгдэхэ байна. Абаһан валютаараа Англиһаа, Японһоо болон бусад оронуудһаа медицинын эрхим хэрэгсэл зүйлнүүдые худалдажа абаха юм.

— Сибириин багашуул тушаа доссо уярма анхарал ороолдолго гаргаһанайнь түлөө үнэн зурхэнэй баяр баясхалан хүргэнэн бэшэг гэжэ Михаил Сергеевичтэ эльгээгээ һэмди.— гэжэ Эрхүүгэй облздравые даагша Н. А. Дудко хэлэнэ.—Энэ һайн һайхан бэлэг тухайнь мэдэхэдээ, эдир пациентнүүдшье, тэдэнэй түрэлхидшье үнэн зурхэнэй баяр баясхалан хүргэхэ байха гэжэ һананаб.

Ангар мүрэн дээрэхи хотын педиатрическа шэнэ туб ешаглалгада үгтэхэдөө, нэгэй доро 500 шахуу бишыхан пациентнүүдые аргалха аргатай болохо.

А. ГАЙДАЙ,
С. ТУРАНОВ,
ТАСС-ай корр.

Москва—Эрхүү.

ЕРЭЭДҮЙН ҮЕТЕНЭЙ АША ТУҺАДА

ХРОНИКО

Пенсидэ гараһан ушарһаа, Бардаханов Прокопьевичые Буряадай АССР-эй арадай эрдэм һураалтэй тушаалһаа сүлөөлхэ тухай тогтоол Буряад-Монгол Верховно Советэй Президиум баталан абаба.

Сэнхир экран

ЧЕТВЕРГ, 7

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.35 — Евлатории хотодо хүүгэдэй фестиваль. 10.35—«Запретная зона»—уран һайханай фильм. 12.15 — Я. Сибелиус. Хүгжэм. 12.50—Хүүгэдтэ дамжуулга. 13.50—Футбол. Дэлхэйн чемпионадай шэлэн абалгын матч. Австриин ба СССР-эй суглуулагдамал командануд. 16.30—Ф. Шопенэй найруулгануд. 17.00—Олон үхибүүдтэй бүлэнүүдэй асуудалнууд тухай баримтата фильм. 17.50—«Ровно в 7 по-хивински» — фильм-концерт. 18.20 — Мультфильмнууд. 18.50—«Агро». 19.20—«16-тай ба тэрээнһээ дээшэ наһатайшуулда». 20.05 — Мүнөөдэр—туби дэлхэй дээрэ. 20.20—Футбол. Дэлхэйн чемпионадай шэлэн абалгын матч. Австриин ба СССР-эй суглуулагдамал командануд. 22.00 — Время. 22.35—«Дүүн-89». 23.50—Мүнөөдэр—туби дэлхэй дээрэ. 00.05—«Армен Джигарханян»—фильм.

ХОЁРДОХИ [illegible]

МОСКВА. 9.00 [illegible] настика. 9.15 [illegible] холстеи» —филь[illegible] — Байгаали ш[illegible] класс. 10.05, 1[illegible] лэн. 11.35, 12[illegible] дахи класс. 1[illegible] кин. 13.10—Ба[illegible] 13.30—«Захарк[illegible] нууд». 14.00—[illegible] 3 серитэй [illegible] фильм, 2-дохи [illegible] УДЭ. 18.00—[illegible] 18.10—Мультф[illegible] — Улаасхоорон[illegible] (буряадаар). 19.05—«Экран» [illegible] 19.35—«Фитиль» [illegible] (буряадаар). [illegible] платформынь п[illegible] хэлсэнэбди. [illegible] байдэлда пар[illegible] на политика. [illegible] нууд. МОСКВА [illegible] лаа нойрсо[illegible] 21.15 — һанажа[illegible] тэй. 22.00—Во[illegible] судьба»—3 се[illegible] хананай фильм.

Кино, театрнуудта

«ДРУЖБА»
ЗАКОЛДОВАННЫЙ МАЛЬЧИК — в 9-30, НОВЫЕ СКАЗКИ ШАХЕРЕЗАДЫ (2 серии) — в 11, 13-40, КЛУБ «КОТТОН» (2 серии) — в 16-10, 18-40, 21.

«РОДИНА»
ЗВОНЯТ, ОТКРОЙТЕ ДВЕРЬ — в 10, 16, ТАЙНА ОСТРОВА ЧУДОВИЩ — в 12, 14, 18, 19-40 (удл.) 21.50.

«ПРОГРЕСС»
Красный зал — ТАНЦУЙ, ТАНЦУЙ (2 серии) — в 10, 12-40, 15-20, 18-10, 20-40. Зеленый зал — БОНЫ И ПОКОЙ — в 9-20, 11-30, 13-30, 15-30, 17-30, 19-30, 21-30.

«ЭРДЭМ»
ПУТЕШЕСТВИЕ [illegible] в 9-40, 11-20, [illegible] ЦОР ДИСКО [illegible] 16-20, 18-40, 2[illegible]

«ОКТЯБРЬ»
ТРИНАДЦАТАЯ [illegible] ЦА — в 9-30, [illegible] «КОТТОН» (2 [illegible] 15-10, 17-30, 19[illegible]

ВИДЕОЗАЛ «[illegible]»
ОДНАЖДЫ, М[illegible] НАЗАД — в 10[illegible] ХАРАКТЕРОМ [illegible]

ВИДЕОЗАЛ «[illegible]»
ОДНАЖДЫ, М[illegible] НАЗАД — в 10[illegible] (2 серии) — в [illegible]

«ВОСТОК»
ДВЕНАДЦАТЬ [illegible] 15-30. КИНО [illegible] ПОИСКАХ [illegible] 19.21.

«БАЙКАЛ»
БАХ И БРОН[illegible] ПРИЯТЕЛЬ Б[illegible] 20-30.

«Буряад үнэн» газетын редакциин коллективэй хайрата дүү

САНДАКОВ
Бавасан Будаевичай

наһа бараһан тухай мэдээсээд, түрэлхидтэнь, [illegible] тэ гүнзэгы шанэлалаа мэдүүлнэ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: индекс 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор — 2-50-96, приемная — 2-54-54, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора